

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA A LA FINCA DEL C/ BOQUERIA 10,
C/ AROLES 3-5,
CIUTAT VELLA, BARCELONA.

CODI MHCB: 016/06

Data d'intervenció: del 10 d'abril al 29 de setembre de 2006

Vanesa Triay Olives

Mataró, novembre 2008

ÍNDEX

1. FITXA TÈCNICA

2. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

4. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

5. METODOLOGIA

6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS I INTERPRETACIÓ DE LES TROBALLES

7. CONCLUSIONS

8. BIBLIOGRAFIA

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Material mòble

- **Inventari materials**
- **Dibuix dels materials arqueològics**

Documentació gràfica

- **Documentació fotogràfica**
- **Documentació Planimètrica**

1. FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	C/ Boqueria, 10 / C/ Aroles, 3-5
UBICACIÓ	Districte de Ciutat Vella Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 431030 Y:4581623 Z: 7.084 metres s.n.m
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	Del 10 d'abril al 29 de setembre de 2006.
PROMOTOR	High Tech Hotels & Resorts S. A.
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Vanesa Triay Olives

2. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola (que culmina a 512 m. al cim del Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

El Barcelonès comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut per serra de Collserola, és a dir, entre els estrets de Martorell i de Montcada, per on els rius Llobregat i Besòs, respectivament, s'encaminen a la mar. Des del punt de vista de la morfologia, és fàcil identificar, al Barcelonès, dues grans unitats: Collserola i el Pla de Barcelona, que és a on s'ubica la ciutat de Barcelona, i per tant és aquella unitat morfològica que ens interessa.

El Pla de Barcelona és limitat per la Serralada de Collserola, i a migjorn, per la falla que segueix, ran de mar, des de Garraf i el turó de Montjuïc que és el punt més elevat, pels turonets dels Ollers, del Tàber, de les Fazies, de la Bota, fins el turó de Montgat, més enllà del Besòs. Les seves coordenades són 2⁰⁷' a 2⁰¹¹' de longitud est de Greenwich i de 41⁰²²' a 41⁰²⁷' de latitud nord.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la

morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaió cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El *Pla inclinat*, els *turons arran de mar*, i el *pla de baix*, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaió i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

3. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

La *Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino*, neix entorn d'un turó el qual en època medieval es va conèixer com a Mons Taber. Fou fundada al voltant de l'any 10 aC, sota d'August, com a resposta a la planificació de reestructuració general el quadrant nord-est de la península un cop, acabada la segona fase de les guerres càntabres (19 a C).

Aquests primers romans construeixen la ciutat amb un traçat similar al d'un *castrum* militar, basat en dos carrers perpendiculars *cardo* i *decumanus* l'encreuament dels quals dóna lloc al *forum*, i envoltada per un recinte emmurallat ¹. El carrer de la Boqueria on s'ha portat a terme la present intervenció arqueològica seria la prolongació de l'antic *decumanus* romà a partir del Castell Nou fins a la Rambla i continuaria cap el carrer Hospital.

Després de la ràtzia d'al-Mansur, en el segle **XI**, la ciutat creix d'una manera visible i comencen a néixer burgs o *vilanoves* als afores de les portes urbanes i al voltant de les esglésies i monestirs que es funden al *suburbium* de la ciutat. És en aquest moment que s'origina la *vilanova* del Pi amb una base econòmica agrícola i ramadera, similar a la veïna dels Arcs, a la de Sant Cugat o de Sant Pau, però diferenciada de les de Santa Maria i de la Bòria, més properes a la línia de costa i dedicades a l'activitat comercial i portuària. Aquest ràpid desenvolupament l'hem de vincular a la bonança agrícola que es va viure entre els segles X i XII, fenomen al qual més tard s'hi afegeix el creixement comercial dels segles posteriors.

Durant el segle XIII es contempla la possibilitat de bastir un nou cinturó de muralles que inclogui aquests nous nuclis, per tal de protegir-los i admetre'ls definitivament a l'entramat urbà. D'ençà aleshores, dins d'una ciutat que veu frenada la seva expansió per l'existència de les muralles, existeix una zona amb amplis terrenys edificables que fins llavors només es dedicaven al conreu².

La Rambla deixa de ser només un accident geogràfic fora de les muralles romanes i passa a convertir-se en una defensa militar. Alhora, però, també

¹ BELTRAN DE HEREDIA BERCERO, 2001 Pàg. 22

² CLARAMUNT, 1984, Pàg. 185-186

esdevé un obstacle important que impedeix durant molt temps el creixement urbà pel cantó de ponent. Es converteix en línia de partició entre la ciutat vella i el nou suburbi o raval.

A l'extrem del carrer Boqueria on hi ha una esplanada, Pla de la Boqueria, s'obra un dels portals de la muralla. Rep el nom de les taules de venda de carn o (taules de bocateria) que s'hi estableixen a partir del 1217, on es venen animals ofegats, tripes i carn de cabra ³. També fou una de les artèries més importants del barri jueu, el Call. L'època de màxim apogeu fou durant l'Edat Mitja, essent el centre de cultura més important de Catalunya del seu temps. El 1243 Jaume I mana separar els barris dels jueus de la resta de la ciutat i l'any [1391](#) són expulsats els jueus del Call ⁴.

La finca on es porta a terme la intervenció arqueològica data del 1861 i es coneguda com a Casa De Puig, obra de Narcís Josep M. Bladó i està inclòs al Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Històric-Artístic de la Ciutat de Barcelona del 1979: B, II (fitxa número 98): C, tipus III, Conjunt c. Boqueria.

Tot i que la construcció s'estructura en dues parts amb façanes separades i aprovades en dates diferents – el 22 de març de 1861 la part d'Aroles i el 22 d'octubre del mateix any la de Boqueria – respon a un projecte unitari que destina els baixos a magatzems i cotxera i fa, del pis principal, un únic i vast habitatge per al propietari, mentre que distribueix l'espai dels dos pisos superiors entre tres habitatges distints, a dos dels quals s'hi accedeix pel carrer d'Aroles i al tercer pel C/ Boqueria, per on s'arriba també al principal, encara que per una escala diferent. Per tant, aquesta última és la façana més acurada i compta amb bons treballs de pedra i forja. Als darreres de l'edifici i a continuació del C/Aroles s'estén un ampli jardí elevat amb un encisador aire decadent que és visible des del carrer, i al qual la planta noble té accés a través d'una galeria de columnes classicistes⁵.

³ CIRICI, 1985, Pág. 84, 85.

⁴ CIRICI, 1985, Pág. 249-250

⁵ *Catàleg patrimoni arquitectònic*, 1990, Pàg 78-79

Intervencions arqueològiques

A continuació passem a esmentar les intervencions arqueològiques realitzades en zones pròximes a la finca del C/ Boqueria, 10 i C/ Aroles 3-5:

En el mateix carrer Boqueria, però en el número 24, fent cantonada amb el carrer Rauric, es va realitzar una intervenció arqueològica l'octubre del 1991. Es tractava d'una casa baix medieval segles XIV-XVI de planta quadrangular, d'una o dues plantes amb pati-hort i pou. Es van realitzar tres cales on es van documentar dos murs romans i un nivell d'enderroc i/o amortització que cobria un tercer mur. (GRANADOS, 1991)

L'any 1993 es realitza una intervenció arqueològica a la finca número 11 del carrer del Pi. Aquesta finca es construeix a finals del segle XV-XVI i s'organitza al voltant de dos patis descoberts: un hort i un pati amb escales d'accés al pis noble. Consta de planta baixa, pis noble i un segon pis. En el pati posterior es van fer uns rebaixos de més de tres metres de fondària que van posar al descobert una sèrie d'estructures atribuïbles a una necròpolis de la cultura dels sepulcres de fossa. Les fosses estaven retallades en el torturà i cobertes amb grans lloses. Aquestes estructures van quedar sepultades per diverses aportacions de terra i no serà fins el segle XV-XVI que el solar serà edificat amb una casa-palau de la qual encara hi resten parts de l'estructura i planta original. Entre els segles XVI-XIX es documenten un seguit d'estructures que posen de manifest diverses reformes.(MIRÓ i CEBRIÀ, 1993)

En el mateix carrer del Pi, però en la finca número 7, l'any 1999 es va realitzar una altra intervenció. En aquest cas es documenta un pou d'uns 4 metres de fondària. Aquest talla diversos estrats que semblen de preparació de la paret i paviment de la casa. El material recuperat de l'amortització del pou té una cronologia del segle XV-XVI, mentre que per sota del paviment de la finca s'ha recollit material romà rodat Alt -imperial i d'època d'August (JIMÉNEZ, 1999).

En el carrer Banyes Nous 11/ Cecs de la Boqueria 8 es realitza una intervenció arqueològica en la qual es realitzen diversos sondejos. En els sondejos 1-2 es documenta una estratigrafia lineal sense gairebé estructures, tret d'un mur molt afectat pel pilar de la finca. Aquest mur seria el parament de la paret mitgera de la finca i seria anterior a la finca actual. Podria correspondre a una edificació

medieval vinculada a la vilanova del Pi. En els sondejos 3-4-5 es va documentar un mur de pedres irregulars amb morter ataronjat i un pou. (CALPENA, 2003).

Finalment cal esmentar la intervenció arqueològica portada a terme l'any 2006 a l'estació de metro del Liceu on es van documentar les restes de la torre oriental del portal de la Boqueria, amb cronologia del segle XIII-XIV, així com diversos estrats d'època tardoromana i un nivell amb materials del bronze. (SANTANACH i TRIAY, 2006).

4. MOTIVACIONS I OBJECTIU DE LA INTERVENCIÓ

Les motivacions per les quals s'ha fet necessari un seguiment arqueològic en aquesta finca del C/ Boqueria 10 i C/Aroles 3-5 es deu a que aquesta es troba situada en el centre de Ciutat Vella, pròxima al nucli primigeni de Barcelona i de la muralla de la Rambla, ocupant espai de gran interès arqueològic i d'alt valor històric. Les possibilitats de trobar restes arqueològiques vinculades a la història de la Ciutat Comtal són elevades ja que:

1. Es troba dins una de les zones pertanyent al *suburbium* de la ciutat romana.
2. Versemblantment, la finca podria trobar-se damunt el traçat d'una via d'època romana.
3. És a escassos 50 metres de la vil·la romana que hi havia al carrer de la Boqueria amb el carrer Rauric.
4. És molt a prop de l'antic portal de la Boqueria i de la muralla medieval.
5. La construcció de l'edifici actual, la Casa De Puig, va ser aprovada el 1861; és obra de Narcís Josep M. Bladó.
6. L'edifici del carrer de la Boqueria 10/ Aroles 3 està inclòs al catàleg de Patrimoni Arquitectònic Historico-Artístic de la Ciutat de Barcelona del 1979: B, II (fitxa núm. 98): C, VI, tipus III, Conjunt c. Boqueria.

L'obra que motiva la intervenció es deu a la rehabilitació integral de l'edifici, amb la recuperació d'elements estructurals i l'enderroc de les parts més malmeses. S'ha de canviar i sanejar tot el paviment de la planta baixa, construir el fossat de dos ascensors i extreure bona part de les terres del sector no catalogat del jardí. Per tant, l'objectiu serà recuperar les possibles restes arqueològiques que puguin aparèixer en el decurs dels diversos rebaixos.

Programa detallat dels treballs a realitzar (Veure Plànol 4)

En el plànol facilitat pel despatx de l'arquitecte de l'obra, Sr. Jordi Garcés, es marquen 5 fases que corresponen als diferents tipus de treballs que afecten al subsòl:

a) Excavació de cales per a revisar mides i tipus de fonaments.

En el moment que el Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat es va assabentar que s'estaven realitzant obres en aquesta finca, aquesta fase ja s'havia portat a terme. Cal dir que en el sondeig realitzat a l'entrada de la finca Boqueria 10 podria haver-hi les restes d'una sitja que va ser tallada per la màquina.

b) Excavació del pati per a rebaixar-lo des del nivell de la planta principal fins a nivell de planta baixa.

Es tracta d'un jardí elevat a l'alçada de la primera planta de l'edifici. No forma part del jardí que està catalogat, per la qual cosa es vol rebaixar fins al nivell de la planta baixa per donar més amplitud visual a aquesta. En el tall de les terres (s'havia tret un mur que en feia de contenció) s'observa un important nivell de rebliment. És previst un rebaix de 4.90 metres, des de la rasant actual del pati fins a 40 cm per sota el nivell actual del paviment a la planta baixa.

c) Excavació de la base per a paviment de tota la planta baixa.

S'han de treure les lloses del paviment actual i fer un sanejament fins a 40 cm per sota de l'actual.

d) Excavació de rases per clavegueram.

S'haurà de fer el seguiment de l'obertura de les rases per al clavegueram. Les dimensions previstes per aquestes rases és de 60 cm d'amplada i 80 cm de profunditat.

e) Excavació de fossars d'ascensors.

Realització de dues cales en el lloc on s'han de realitzar els pous per encabir-hi la caixa dels dos ascensors.

Un cop iniciat el control arqueològic dels rebaixos del subsòl, la direcció de l'obra ha cregut oportú realitzar diverses modificacions respecte el projecte inicial, davant la documentació de diverses estructures i estrats arqueològics. Amb aquests canvis es pretén rebaixar només allò imprescindible, per evitar així la possibilitat de què es deixin al descobert més restes arqueològiques que, segons ells, endarreririen l'obra. (Veure plànol 5). Així, durant el transcurs de l'obra el projecte ha quedat variat de la següent forma:

1. No es realitzarà el rebaix de 40 cm del terra de la planta baixa. Només s'obriran algunes rases i arquetes pels desaigües. Al sector de Boqueria on ja s'havien iniciat els rebaixos del sòl i on s'han documentat diverses restes arqueològiques només es realitzarà una rasa resseguint la claveguera general fins el pati.
2. Es mantenen els pous pels forats d'ascensor.
3. Al sector del C/Aroles, 5 es realitzaran diversos sondejos per a la comprovació dels fonaments i es delimitaran i documentaran les estructures aparegudes just a sota el paviment actual de la finca.
4. Al pati, d'on ja hi ha fet un rebaix d'entre 1.5 i 2 metres no s'excavarà en extensió fins a la planta baixa, sinó que s'aconseguirà el desnivell mitjançant un seguit de terrasses.

5. METODOLOGIA

La metodologia arqueològica aplicada ha estat la basada en el mètode de registre utilitzat per E.C. Harris (1979) i per A. Carandini (1981). Es tracta de registrar objectivament els elements construïts i estrats que s'identifiquen, realitzant una numeració correlativa d'aquests, sota el nom d'"Unitat Estratigràfica" (U. E.) que individualitza els uns del altres. Cada U. E. es registra en una fitxa on s'indica la ubicació en el jaciment, les seves característiques físiques, i la posició física respecte a les altres unitats estratigràfiques amb les que es relaciona.

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic, compost per plantes i seccions i la documentació fotogràfica dels treballs realitzats. Cal esmentar també, el tractament que donem al material que ens apareix durant els treballs d'excavació. En primer lloc, es renta amb aigua i cada peça es sigla, per tal de deixar constància del seu lloc de procedència (codi del jaciment, any i U.E a la que pertany).

A més de la base metodològica de tipus teòrica usada en tot moment per l'arqueòloga, també s'ha d'esmentar que aquesta sempre s'ha trobat al costat dels treballadors per tal d'anar seguint el rebaix del sòl de forma visual directe per tal de poder identificar les possibles restes arqueològiques que podien anar sortint. Per fer-ho em comptat amb una màquina giratòria de reduïdes dimensions la qual ha anat rebaixant el subsòl. Quan han aparegut restes arqueològiques s'han excavat manualment seguint la metodologia arqueològica, en els casos en què ens ha estat possible la màquina ens ha ajudat a l'extracció de terra.

6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS I INTERPRETACIÓ DE LES TROBALLES

La construcció de l'hotel, el qual ha generat la present intervenció arqueològica afecta a dues finques: la finca del C/ Boqueria, 10 / Aroles, 3 i la finca del C/ Aroles, 5.

Hem observat que les parets mitjaneres actuals de Boqueria 10 amb les finques veïnes Boqueria 12 i Boqueria 8/Aroles1 són anteriors a la construcció de la Casa de Puig el 1861, és a dir, la finca actual. Aquests murs als quals anomenarem UNITATS MURÀRIES estan realitzats amb pedres regulars unides amb morter de sorra i calç ataronjat i es documenten fins el primer pis de la finca. Pel sistema constructiu usat i la localització d'una ceràmica blava de Barcelona en el morter d'un del murs podem pensar que el seu moment constructiu la podríem situar al segle XV. (Veure plànol 6)

UM1: Mur mitger Boqueria 12

UM2: Mur mitger finca C/ Quintana 2

UM3 i 4: Murs mitgers Boqueria 8/Aroles1

Per la seva banda, la finca d'Aroles 5 data del segle XIX i no es constata que en el moment de la seva construcció s'aprofitessin estructures preexistents.

Al tractar-se d'una superfície tan ampla hem optat per dividir l'espai en diverses zones, per tal de facilitar la descripció de les restes arqueològiques documentades.

SECTOR BOQUERIA: Afecta la planta baixa de la finca Boqueria 10.

SECTOR PATI: Afecta la zona on es localitza el pati elevat.

SECTOR AROLES 5: Afecta la finca Aroles 5.

Sector Boqueria

En el sector de Boqueria s'han realitzat dos pous per encabir-hi les caixes dels ascensors. Els hem anomenat pou 1 i pou 2 i amiden 1.90 x 2.10 m i 2 x 2.10 m respectivament.

Pou 1

Des del punt de vista estratigràfic hem pogut documentar el paviment actual de la finca amb la seva preparació de formigó, UE101, i un paquet de runa usat per anivellar el terreny, UE102. Per sota hi ha un nivell de terra de color negre solta amb restes de plàstics contemporanis d'uns 20/25 cm, UE103. Aquesta cobreix un nivell d'argiles vermelles i humides, UE104, les quals estan per sobre un segon grup d'argiles vermelles i compactes, que contenen algun carbó, UE108. Aquestes argiles estan retallades per una de les clavegueres de la finca, UE105.

La claveguera en qüestió, UE106, està força arrasada i majoritàriament només en resta la preparació de calç blanca de la solera. Amida 2.10 m de longitud i 70 cm d'amplada i pren una orientació N-S (cota: 5.35 metres s.n.m). Al trobar-se a la cota necessària per a fer la caixa de l'ascensor no es veurà afectada per a l'obra. En la secció del pou encara podem observar restes de la claveguera amb el seu farciment, UE107, de color negre, molt solt i amb restes de plàstics i altres materials contemporanis.

A les argiles UE108 també hi ha un petit retall, UE109, farcit amb pedres i una terra argilosa de color marró fosc, UE110, el qual tampoc s'ha excavat al trobar-se a la cota desitjada per fer la caixa de l'ascensor (cota 5.49 metres s.n.m).

Pou 2

A l'altra banda de la fonamentació del mur UE111 s'ha realitzat el segon fossat. La paret de fonamentació està feta amb pedres irregulars i algun totxo, unit tot amb morter de calç blanca. Amida 2.40 m de longitud, 50 cm d'amplada i té una potència mínima d'1.7 metres i continua baixant. Pren orientació NO-SE.

Per sota del paviment actual i la seva preparació de formigó, UE101, s'ha documentat un paviment de totxos units amb morter de calç, UE112, segurament el paviment originari de la finca. Aquest cobreix un paquet de terra de color marró fosc i solt amb alguna pedra i material constructiu usat per anivellar el terreny alhora de fer el paviment, UE113 i les restes d'una canalització contemporània amb tubular de PVC, UE117.

Aquest estrat cobreix un pou de planta quadrangular de 1.30 x 1.30 metres, té una profunditat de 8 metres amb 2.6 metres d'aigua. Està fet amb totxos de 14x30x30 cm units amb morter de calç blanca. Aquest pou, UE115, aprofita com a una de les seves parets, el mur UE111.

Degut a la perillositat d'accés al pou 2, per la presència d'aigua, només hi hem pogut accedir un cop aquest ha estat reomplert amb runa. Un cop netejat el tall s'han documentant diversos nivells els quals es lliuren a la UM3:

- UE118 Paviment de calç blanca d'un parell de centímetres de gruix (cota 6.64 metres s.sn.m.).
- UE119 Nivell de color ataronjat solt, sorrenc i amb restes de cendres i carbons, preparació del paviment UE118.
- UE120 Paviment de calç blanca. Com en el cas anterior només té una potència d'entre 1 i 2 cm (cota 6.58 metres s.n.m).
- UE121 Nivell amb argiles rubefactades, cendres i carbons usat com a nivell d'ús. Té una potència d'entre 3-4 cm.
- UE122 Paquet de terres de color ataronjat sorrenc, amb alguna pedreta i carbons usat per anivellar el terreny.
- UE123 Nivell de rubefacció amb cendres i carbons molt compacte. Pot tractar-se d'un nivell de circulació ja que el trobem cobrint un paviment de lloses
- EU124 Paviment de llambordes de 50x20 cm aprox. (cota 6.44 metres s.n.m.).

Per sota d'aquest paviment ens trobem amb un paquet de terra de color marró fosc amb sorres i cendres, UE125, i el nivell d'argiles netes, UE108, ja documentades al Pou 1.

A banda dels pous pels ascensors, en el sector de Boqueria també s'ha començat amb els rebaixos del sòl de la planta baixa. En el decurs de l'excavació s'han documentat un conjunt d'estructures, fet que, com ja hem esmentat, ha provocat la variació del projecte inicial per part de la direcció de l'obra. Des del seu punt de vista, la troballa i estudi de les restes arqueològiques provocarà l'endarreriment de l'obra. Per tant, les tasques a realitzar seran les següents:

- Acabar d'excavar entre 50 i 60 cm del sector més pròxim al carrer, zona on s'han documentat les diverses estructures per acabar de documentar-les.
- A la resta de la planta baixa només es resseguirà la claveguera general de la finca amb sortida al C/ Boqueria, lloc per on s'introduiran les noves canalitzacions, per evitar així nous rebaixos del subsòl.
- Tampoc s'excaven els laterals de l'habitació més pròxims al carrer degut a la presència d'una línia elèctrica, encara en ús.

A la planta baixa ens trobem amb un paviment de llambordes amb preparació de calç blanca, UE301, el qual seria l'originari de la finca, que data de mitjans del segle XIX. Les llambordes amiden aproximadament 60x35x105 cm i cobreixen un paquet de terra sorrenca de color marró fosc, molt solta amb pedres, restes de morter i material ceràmic, del moment de la construcció de la finca. Aquesta fou usada per anivellar el terreny en el moment de col·locar el paviment, UE302. Té una potència molt variable, d'entre 4 i 52 cm.

A l'enretirar aquesta terra ens hem trobat amb un gran retall en el sòl, UE303, realitzat en el moment de construir la finca Boqueria 10. L'hem de vincular amb la construcció de diverses estructures de l'esmentada finca del segle XIX i la seva execució va afectar un seguit d'estructures ja existents. Posteriorment aquest retall va ser reomplert amb unes argiles de color marró fosc amb pedres per tal d'acabar d'anivellar el terreny, UE306.

Les estructures relacionades amb la finca del segle XIX són les següents:

- Claveguera general de la finca amb sortida al carrer Boqueria, UE305. Aquesta s'estén al llarg de la planta baixa de l'edifici, fins arribar al pati.

En el primer tram la claveguera està feta amb grans lloses de pedra unides amb morter de calç blanca i té una amplada d'entre 60/70 cm i una profunditat d'uns 70 cm. A mesura que s'endinsa cap a l'interior de la casa, la pedra és substituïda per totxos i s'estreny fins arribar a una amplada de 25 cm i una profunditat de 22 cm. (cota superior 6.80 metres s.n.m.). El farciment de la claveguera, UE308, és de color negre, solt i amb pedretes. Té una potència d'uns 20 cm.

- UE307 Estructura quadrangular feta amb totxos de 30x14x4 cm units amb morter de calç blanca i amb una obertura en el centre. Amida 1 metre de longitud, 46 cm d'amplada i una potència vista d'uns 20 cm. (cota superior 6.92 metres s.n.m.).
- UE309 Estructura feta amb totxos i morter de calç i arrebossat, en el que sembla que seria el seu interior. D'aquesta estructura tenim una visió molt parcial. Amida 1.30 metres de longitud, 54 cm d'amplada i una profunditat vista d'uns 15 cm. (cota superior 6.87 metres s.n.m.).
- UE310 Rasa oberta per realitzar la fonamentació del mur de façana de la finca Boqueria 10, amida uns 20 cm d'amplada, de la qual podem veure un tram d'uns 2.60 metres i s'han rebaixat uns 60 cm
- UE311 Fonamentació del mur de façana de la finca Boqueria 10, compost per pedres de mida mitjana, més o menys regulars, juntament amb algun totxo, unides amb morter de calç blanca. Amida 4.32 metres de longitud, sobresurt uns 30 cm de la cara interna de la línia de façana i té una potència d'uns 60 cm vistos, ja que la estructura en qüestió continua baixant. Pren una orientació E-W.
- UE312 La rasa de fonamentació de la façana de la finca Boqueria 10 UE310, està farcida per una primer nivell d'argiles de color marró fosc amb pedres, i té una potència d'uns 40 cm A una cota de 6.29 metres s.n.m. hi ha un segon estrat de reompliment amb runa molt solta, UE313, del qual s'ha excavat només uns 20 cm , tot i que continua baixant.

Per sota de l'estrat UE302 ens hem trobat amb un grup d'estructures anteriors a les estructures que formarien part del conjunt de la Casa de Puig. En els laterals de la habitació en qüestió, s'han documentat les restes d'un paviment

de calç blanca en molt mal estat d'uns 2-3 cm de potència, UE314 (cota superior 6.86 metres s.n.m.). En el sector oest aquest paviment es troba afectat per un retall d'aproximadament 20 cm de diàmetre i una profunditat d'uns 34 cm, és la UE315. Aquest està reomplert per un sediment de color marró molt fosc, de textura sorrenca i solt amb pedres, restes de material constructiu i ceràmica amb cronologia de la segona meitat del segle XVII, és la UE316. Del retall en qüestió s'han excavat uns 34 cm de potència, però el sediment continua baixant.

El paviment UE314 cobreix un paquet de runa, és la UE317. Es caracteritza per tenir una color marró claret, degut a la quantitat de restes de morter d'aquest color procedent d'alguna antiga estructura, de textura sorrenca i solta amb restes de material constructiu, pedres i material ceràmic. De l'estrat en qüestió s'han excavat uns 26 cm tot i que continua baixant en alguns sectors, cronològicament l'hem de situar en el segle XVII (cota superior 6.87 metres s.n.m.).

En la meitat est de l'habitació ens trobem que, en alguns sectors, per sota de la runa UE317 hi ha un estrat de color marró fosc, sorrenc i compacte amb nòduls de calç i gravetes, és la UE318. De l'estrat en qüestió, només s'ha excavat les restes situades al centre de l'habitació, el qual té una potència d'uns 4 cm (cota superior 6.76 metres s.n.m.), mentre la part més extensa ubicada en el lateral dret de la finca no s'ha excavat al no quedar aquesta zona afectada per l'obra.

En la zona on s'ha pogut excavar l'estrat UE318, ens hem trobat que per sota d'aquest s'estén un sediment de color negre i compacte, UE330. En aquest cas tampoc s'ha pogut excavar l'estrat en la seva totalitat, només s'han pogut rebaixar uns 18 cm i no ens ha permès obtenir cap tipus de material que ens doni informació sobre la seva cronologia.

En el lateral est de la finca i retallant la UE318 hem documentat una claveguera, UE320. Aquesta està feta amb pedres regulars, en el cas de les parets, mentre que la solera és de totxos, i es troba tot unit amb morter de color marró clar. Aquesta estructura la trobem seccionada pel retall UE303 realitzat en el moment de construir la finca. La claveguera amida 28 metres de longitud, 64 cm d'amplada i té una potència de 30 cm. Pren una orientació NW-SE. El sediment que reomple la claveguera, és la UE321 i és de color verd claret, molt llimós i solt. Té una potència d'uns 20 cm.

En la zona més pròxima de l'estança al carrer Boqueria s'ha documentat les restes d'un pou, UE323. Aquest està fet amb pedra i totxos units amb morter de color vermellós. L'interior de l'estructura està arrebossat amb calç blanca. El pou es troba tallat, tant per la rasa de fonamentació del mur de façana de la finca actual, UE310, com per la rasa de la claveguera general, UE305. La paret del pou té una amplada de 30 cm i el diàmetre interior de l'estructura seria d'uns 60 cm. Té una potència vista d'uns 32 cm. (cota superior 6.72 metres s.n.m). El sediment que reomple el pou, UE324, es caracteritza per tenir un color marró fosc, de textura sorrenca i compactat amb pedres, restes de material constructiu i graves.

Per sota de la runa UE317, just a la vora del pou, es documenta part del nivell d'enderroc de l'esmentat pou, UE325, format per restes de pedres i morter vermell i calç provinents del pou. De l'enderroc s'han excavat uns 30 cm tot i que continua baixant (cota superior 6.72 metres s.n.m).

Tallada per aquest pou i per la rasa de fonamentació de la façana de la finca hi ha les restes d'una anterior estructura, de la qual només en resta una mínima part. Es tracta d'una estructura, UE326, segurament quadrangular, ja que hem documentat just la cantonada d'aquesta, fet que ens fa pensar que es tracta d'un possible dipòsit. L'estructura en qüestió està formada per pedres irregulars unides amb morter a la pare, mentre que el terra seria de totxos. Amida 40 cm de longitud, 20 d'amplada i té una potència d'uns 20 cm (cota superior 6.31 metres s.n.m)

També cal esmentar la UE327, que correspon a restes d'un mur fet amb pedres regulars unides amb morter blanquinós. Amida 2.44 metres de longitud, d'amplada d'entre 50 i 20 cm i una potència de 40 cm (cota superior 6.62 metres s.n.m). Pren una orientació NW-SE. L'estructura es troba molt arrasada, ja que pel cantó nord la trobem tallada pel pou, mentre que pel sud està amputada per les restes d'una estructura indeterminada, UE329, feta amb pedres irregulars i unides amb un morter de color marró clar. Té unes dimensions de 40 cm de longitud i 30 d'amplada. Només disposem d'una visió en planta (cota superior 6.72 metres s.n.m).

Interpretació de les troballes

En el sector de Boqueria podem parlar de l'existència de dos conjunts d'estructures ben diferenciats: Per una banda, les estructures relacionades amb la finca actual amb cronologia de mitjans de segle XIX, les quals es troben en molt bon estat de conservació i presenten un estil constructiu similar. I per l'altra, hi ha un grup d'estructures anteriors a la construcció de la finca del segle XIX, les quals estan molt arrasades i en tenim una visió molt parcial.

Les estructures del segle XIX en la seva majoria estan relacionades amb el sistema de clavegueram i desaigües de la finca, com és el cas de la UE305 (claveguera general amb sortida al carrer Boqueria) i la UE106. Segurament, les estructures UE307 i UE309 també les hem de vincular als desaigües de la casa, tot i que al tenir d'elles una visió molt parcial ens dificulta la seva interpretació. Finalment cal esmentar el pou d'aigua UE115 el qual aprofita una de les parets de la finca del segle XIX, fet que ens indica que van ser construïts simultàniament.

Anterior a la construcció de la finca del segle XIX, són el paviment de calç UE314 i la seva preparació UE317 amb cronologia del segle XVII. Aquest paviment s'estén per tota la zona excavada donant un aspecte homogeneïtzant de l'espai. D'aquest mateix moment és la claveguera UE320, tot i no disposar de materials ceràmics els quals en determinin una cronologia exacte, l'estudi estratigràfic apunta cap aquesta afirmació.

De la resta d'estructures situades a la planta baixa de la finca Boqueria 10, només podem esmentar que són anteriors al paviment UE314 i, per tant, al segle XVII. La manca de material ceràmic associat a aquestes estructures no ens ha permès realitzar una datació acurada, tot i així, hem establert una seqüència temporal de les diverses troballes basant-nos les relacions físiques establertes entre elles.

D'aquestes estructures, el pou UE323 és la més moderna. Tot i que el farciment del pou UE324 no ens ha aportat material que ens permeti documentar quan fou amortitzat, en el moment de la seva construcció es van veure afectades diverses estructures ja existents. Es tracta de les restes d'un possible d'un possible dipòsit UE326 i el mur UE327. Alhora l'esmentat mur

UE327 també és amputat per l'estructura indeterminada UE329, essent aquesta posterior.

Dels paviments i nivells d'ús localitzats en el pou 2 és a dir, les UE118, UE120, UE121, UE123 i UE124 és poca la informació que hem pogut recollir, les restes documentades són molt parcials i no ens han aportat material ceràmic que ens ajudi a situar-les cronològicament. Respecte el paviment de llambordes UE124, el més antic en la seqüència estratigràfica, podem relacionar-lo directament amb el mur del segle XV UM3. La cota de l'esmentat paviment 6.44 metres SNM concorda amb l'última filada de pedra treballada del mur UM3, fet que ens fa pensar que paviment i mur poden estar relacionats en la seva fases inicials.

Sector Pati

El pati en qüestió forma part del conjunt d'un jardí elevat a l'alçada de la primera planta de l'edifici, el qual però, no forma part del jardí catalogat. En aquest cas, el que es pretenia en el projecte inicial era realitzar un rebaix del sector fins al nivell de la planta baixa, aproximadament uns 4.5 metres.

El pati on es realitza la intervenció arqueològica ens ve delimitat per les següents estructures:

- Paret de tancament de la finca, UE1004, feta amb pedres i morter de calç blanc, que té una longitud de 14.50 metres i pren orientació NO-SE.
- Pel mur UE1016 construït per a la contenció de les terres del pati. També està fet amb pedres irregulars i morter de calç blanca. Amida 14.50 metres de longitud i 80 cm d'amplada, pren orientació NE-SO.
- Mur mitger, UE1019, amb les cases del carrer Quintana i que té una longitud d'uns 11 metres i una orientació NO-SE. D'aquest mur s'ha pogut identificar diverses fases les quals van des del segle XIX al XVI.
- Mur mitger, UE1051, també mitger amb les cases del carrer Quintana però amb orientació NE-SO. Té una longitud de 5.10 metres.
- Finalment el sector sud ens delimita amb el jardí.

En primer lloc, s'ha aixecat el paviment actual del pati, UE1001, format per rajoles vermelles de 25x25x3 cm i maons de 16x30x3 cm units amb morter de calç blanca. Es tracta, tot i alguna reparació contemporània, del paviment originari de la finca del segle XIX. (es troba a una cota de 11.17 metres s.n.m.). Al treure'l es documenta un paquet de terra d'1.10 metres de potència de color marró fosc amb argiles, cendres, pedres, material constructiu i ceràmica, el qual s'estén per tota la zona, és la UE1002. Són terres aportades per aixecar el nivell del terra fins el nivell actual de circulació. El material ceràmic recollit és molt heterogeni, hi ha restes de material romà – majoritàriament Terra Sigil·lada africana – verd i manganès, blaves valencianes i de Barcelona i reflexos metàl·lics.

Per sota d'aquest s'han documentat les restes d'un nivell de calç de color beig, UE1006, d'uns 4 cm de potència fruit de la circulació de persones en el moment

de construir la finca del segle XIX. I la rasa de la canalització de l'aigua UE1007, la qual va des d'un dipòsit situat a l'extrem del pati fins a la finca.

Al construir el mur de la finca UE1004 es va realitzar una gran rasa de fonamentació, UE1034, necessària per a la construcció d'una paret de grans dimensions. El retall qüestió té una amplada d'1.6 metres i s'estén paral·lelament al mur esmentat. Té una potència aproximada d'uns 3 metres. Aquesta gran rasa fou farcida amb un primer nivell de runa d'un metre aprox. de potència UE1013, i un segon nivell format per argiles de color marró amb pedres i material constructiu, UE1014, de gairebé 2 metres. Al realitzar aquesta obertura totes les estructures i nivells arqueològics anteriors a la construcció de la finca del segle XIX es van veure afectats.

En el sector NE del pati a tocar del mur mitger de les finques del carrer Quintana, UE1051, s'ha localitzat una estructura rectangular feta amb pedres irregulars unides amb morter de calç blanca la qual pot tractar-se d'un dipòsit, UE 1005. Amida 2,32 metres de longitud, 2,64 d'amplada, té una potència de 1.86 metres i pren una orientació NE- SO. Segurament es tracta d'una estructura anterior a la construcció de la finca Boqueria 10.

Per sota del nivell de terres UE1002 s'han documentat un conjunt d'estructures èpoques diverses i anteriors a la finca del segle XIX:

En els nivells més moderns de la zona nord del pati, s'han documentat les restes d'un parterre. Aquest està format per dos envans: un revestit amb rajoles de la vela, UE1008 i un altre fet amb totxos de 18x30x6 cm units amb morter de calç blanca UE1009.

- L'envà UE1008 amida 1,97 metres de longitud, 0.30 metres d'amplada i té una potència de 0.59 metres. Pren una orientació NE-SO. Es tracta d'una estructura reaprofitada anterior al moment d'ús del parterre. L'envà UE1009 té 8 metres de longitud, 0.18 d'amplada i una potència de 0,52 metres Pren una orientació SE-NO.
- A l'interior del parterre s'han documentat dos nivells de farciment posteriors al seu ús: UE1010 estrat de color gris fosc amb carbons, restes de fauna i ceràmica de cronologia molt diversa. Té una potència de 0.36 cm (cota 10.39 metres s.n.m.). I la UE1012, que és un estrat de

color marró clar degut a la quantitat de morter desfet que conté, amb bossades de cendres i carbons. Per sota d'aquest encara hi ha restes de la preparació de calç blanca del sòl del parterre UE1022 (cota 9.83 metres s.n.m.).

Associat a aquest parterre hi ha un banc, UE1015, fet amb totxos de 16x30x6 cm en la part del seient, (cota 10.44 metres s.n.m.) mentre que la resta està fet amb pedres irregulars amb morter de calç blanca. Amida 2 metres de longitud, 0.30 d'amplada i potència de 0.59 metres. Pren orientació NE-SO i es troba adossat a l'envà UE1008.

Paral·lelament al parterre s'ha documentat un paviment de rajoles vermelles de 24x24x2 cm unides amb morter de calç blanca, és la UE1021. Té una longitud de 7.33 metres, una amplada de 0.75 metres i una potència de 8 cm. (cota 10.07 metres s.n.m.). Pren una orientació NO-SE.

En la resta del pati (on no s'ha documentat el paviment en qüestió) ens trobem amb un paquet d'argiles de color ataronjat, UE1024, d'entre 10 i 22 cm de potència i usades per anivellar del pati i com a nivell de circulació. Les esmentades argiles estan retallades a l'alçada del banc per la UE1003. El farciment d'aquest retall és de color marró clar, sorrenc, amb material constructiu, cendres i carbons UE1025. All fons del pati i segurament vinculat a aquest conjunt estructural hi ha les restes del que hauria estat una font d'aigua UE1047.

A l'aixecar el paviment UE1021 s'ha documentat un segon paviment, UE1027, el qual també s'estén per la zona abans ocupada pel parterre. Aquest, està fet amb totxos 16x30x4 combinats amb rajoles vermelles de 15x15x4 cm en diagonal. Es troba a una cota de 9.90 metres s.n.m. Pren la orientació NO-SE i després gira a NE-SO. Aquest s'estén a banda i banda del mur UE1020 el qual té la primera filada de pedres treballades, mentre que la resta són petites pedres irregulars i algun totxo unit tot amb morter de color ataronjat. Aquest amida 3 metres de longitud, 35 cm d'amplada i té una potència d'entre 40 i 50 cm (cota superior 10.07 metres s.n.m.). Pren una orientació NE-SO. Segurament en algun moment anterior aquest mur hauria funcionat simultàniament amb el parterre UE1008 formant un únic conjunt. En la zona on

no hi ha el paviment UE1027 s'estén nivell de calç de color blanc amb la seva preparació, UE1030. Té una potència de 17 cm. (cota 9.89 metres s.n.m.).

En el sector est del pati el paviment UE1030 es troba retallat per la UE1032. Aquest està farcit per un sediment de color marró fosc, amb carbons i de textura sorrenca i solta, UE1033. Només s'han baixat uns 27 cm del retall tot i que aquest continua baixant. Alhora aquest es troba segat per la rasa de la canalització de l'aigua UE1007.

A l'enretirar els totxos que componen la UE1027 ens trobem amb un nivell d'enderroc, UE1035. Aquest està format per pedres treballades, similars a les de la UE1020. Entre les restes de morter ataronjat també es documenten algunes rajoles de la vela idèntiques a les documentades a l'envà UE1008. Així, sembla ser que, ambdues estructures haurien funcionat conjuntament en un moment donat i foren reaprofitades posteriorment.

Per sota del paviment UE1030 i situat al fons del pati s'ha documentat un paquet de terra solta de color marró fosc d'uns 50 cm de potència amb una gran quantitat de catúfols UE1039. Aquestes restes possiblement poden estar relacionables amb alguna sinya situada en algun sector del pati o en un espai pròxim a aquest.

Ens trobem que l'estrat en qüestió cobreix diverses clavegueres:

- Claveguera UE1045 feta amb totxos i pedres, més o menys regulars i unides amb morter de calç blanc. Té una longitud d'1.9 metres, una amplada de 50 cm i 13 cm de potència. Pren una orientació N-S. Està reomplerta per un sediment molt solt i de color verdós amb restes de fauna i metalls, que és la UE1046.
- Claveguera UE1049, està molt arrasada ja que només en queda una mínima part situada al límit de la zona objecte d'excavació, (cota 9.31 metres s.n.m.).

Finalment s'ha documentat una tercera claveguera, UE1053. Aquesta es localitza per sota del nivell del paviment UE1030 i només disposem d'una visió en planta. Està feta amb grans pedres més o menys regulars unides amb morter de color blanc o més ataronjat segons el tram. Amida 5.50 metres de

longitud i 50 cm d'amplada. Pren una orientació NE-SO amb pendent NE (cotes 9.66-8.99 metres s.n.m.).

En el decurs del rebaix del pati s'han pogut documentar dos paviments més situats l'un sobre de l'altre. Aquests s'estenen al llarg de la zona afectada per la intervenció arqueològica i es troben retallats per les diverses estructures més modernes:

- Paviment de calç UE1023, color ataronjat i d'uns 10 cm de potència (cota sup. 9.82 metres s.n.m.)
- Paviment UE1036, fet amb calç blanca. (Cota sup. 9.68 metres s.n.m.). Cobrint alguns sectors del paviment UE1036 ens trobem amb les d'un nivell de cendres d'uns 2/3 cm, que és la UE1040.

Paral·lelament al mur UE1019, paret mitjanera amb la finca del carrer Quintana, ens trobem amb una rasa que afecta els paviments UE1023 i 1036, és la UE1037. Aquesta està reomplerta amb un paquet de terra de color negre, molt solta, amb restes de material ceràmic del segle XVIII i d'uns 30 cm d'amplada i 15 cm de potència, UE1038, (cota 9.80 metres s.n.m.). Aquest estrat cobreix el mur UE1050, el qual de moment només podem observar en planta.

Algunes de les estructures documentades han estat desmuntades en el decurs del rebaix del pati per a poder continuar amb les tasques de l'obra, mentre que les que no s'han vist afectades per l'obra, s'han protegit amb geotèxtil.⁶

⁶ TRIAY, V, 2006

A l'arribar a la cota aproximada de 9.70 metres s.n.m. a tot pati, la direcció de l'obra ha considerat que, degut a la quantitat d'estructures arqueològiques que s'estan documentant, fora millor fer el rebaix del pati mitjançant un seguit de terrasses per tal d'agilitar el procés: El resultat de deixar aquestes terrasses suposarà la modificació del projecte inicial, amb una escala força més llarga del previst però, alhora, la promoció evitarà bona part de l'excavació que inicialment s'hauria d'haver realitzat.

Des de l'estructura UE1020 fins el fons del pati situarem la primera terrassa. A l'estar a la cota desitjada les estructures documentades en el sector s'han protegit amb geotèxtil.

- Des del mur UE1020 es realitza una rampa fins aconseguir arribar a la cota de 8.5 metres on es construiran unes escales.
- L'última rampa per salvar el tercer desnivell l'hem de situar en la zona ocupada pel mur UE1016, el qual ha estat enderrocat per donar accés al pati des del nivell de carrer.(cota 7.17 metres s.n.m.).

Un cop establertes les noves directrius per excavar el pati s'ha procedit al rebaix del paviment UE1036 en el sector on es veia afectat, juntament amb un nivell de terra de color ataronjat, amb sorres, graves i còdols, amb material ceràmic del segle XVII i d'uns 34 cm de potència usat per anivellar el terreny, UE1056.

Aquest estrat cobreix un nivell de color marró fosc, de textura sorrenca, solt, amb carbons i cendres, amb gran quantitat de material ceràmic del tipus reflex metàl·lic, blaves de Barcelona i blava catalana. Té uns 86 cm de potència, i fou usat en el seu moment per apujar el nivell del pati, és la, UE1055. Amb aquest rebaix hem pogut documentar el mur UE1050 gairebé en la seva totalitat. Aquesta estructura es troba adossada al mur UE1019 de manera que pren una orientació NO-SE. Està fet amb pedres i totxos units amb morter de color ataronjat i encara s'observen alguns encaixos de les bastides usades en el moment de la seva construcció. Amida 9 metres de longitud, té una amplada de 30 cm i una potència vista de 1.70 metres. Segurament aquest mur hauria tingut una major alçada, però en el moment de construir els parterres fou desmuntat parcialment fins a la cota documentada de 9.77 metres s.n.m.

L'excavació de l'estrat UE1055 també ens ha permès localitzar les restes d'un altre mur situat en l'extrem nord del pati. que és la UE1058. Aquest mur està aixecat mitjançant el sistema constructiu de filada verdugada, és a dir, alternant pedres regulars i totxos unit tot amb morter de color ataronjat, sistema característic a partir del segle XVI. Amida 3.42 metres de longitud, 50 cm d'amplada i té una potència vista d'1.10 metres. Pren una orientació NE-SO i és solidari amb la paret mitgera del pati UE1019, en la seva fase més antiga documentada (cota superior 8.32 metres s.n.m.).

Aquest mur s'ubica en la zona on s'ha de construir la segona rampa, de manera que s'han hagut de desmuntar un parell de filades⁷. Això ens ha permès poder documentar al tall dos nivells que se li lliuren, els quals però, no s'han excavat:

⁷ TRIAY, V, 2006

- UE1057 d'uns 28 cm de potència, de color ataronjat degut a les restes de morter sorrenc, amb carbons i taques de cendres, i diverses restes de material ceràmic com reflexos valencians i blaves de Barcelona.
- UE1059 de color marró fosc i textura sorrenca, amb carbons, i diversos fragments de ceràmica blava de Barcelona i verd i morat. Potència vista d'uns 20 cm.

Finalment cal esmentar la realització d'un petit rebaix en la zona del camí principal del jardí catalogat. En el projecte inicial de l'obra, en aquest camí, s'havien de realitzar un seguit de rases per tal de portar diversos serveis des del sector Boqueria a Aroles. Al realitzar, però, aquest sondeig s'han documentat diversos fragments de ceràmica dels segle XVII-XVIII i restes morter ataronjat a tan sols 20 cm del nivell de circulació actual, UE2000, de manera que la direcció de l'obra ha optat per fer passar el serveis per la planta baixa de la finca.

Interpretació de les troballes

Les estructures documentades en el pati de la finca Boqueria 10/ Aroles 3 les podem agrupar en diversos moments cronològics:

Hi ha un primer conjunt d'estructures i estrats els quals els hem de vincular amb la finca actual de mitjan del segle XIX. Es tracta, del mur de tancament de la finca UE1004 i el mur UE1016 construït per contenir les terres aportades, UE1002, per a la posterior construcció del paviment UE1001. Aquestes terres es caracteritzen per la gran quantitat de material d'època medieval i romana que contenen. Segurament van ser extretes d'alguna zona pròxima a la finca i tot i estar fora de context són un indicador de la proximitat d'una ocupació, tant romana com medieval. Per a la construcció de la Casa de Puig es van realitzar diversos rebaixos del sòl, afectant així les estructures situades en la zona anteriors a aquesta finca:

- Retall UE1034 realitzat longitudinalment al llarg de pati per a la construcció de mur de tancament de la finca Boqueria 10 UE1004.
- Retall UE1017 realitzat per a la construcció del mur de contenció de terres del pati UE1016.

- Obertura de la rasa UE1007 per a la canalització de l'aigua la qual va des d'un dipòsit situat a l'extrem del pati fins a la finca.

Per sota dels elements de mitjan del segle XIX s'han documentat les restes d'un antic pati. Aquest està format per un parterre amb els envans UE1008, revestit amb les rajoles de la vela i UE1009, un banc UE1015 i les restes del que hauria pogut ser una font UE1047. El nivell de circulació associat a aquestes estructures són les argiles ataronjades compactes UE1024. Podem dir que l'esmentat parterre es troba documentat en el Quarteró 115 d'En Garriga de l'any 1858⁸. En l'esmentat plànol s'observen dos parterres separats per un camí, el qual segurament es tracta del paviment de rajoles UE1021. El segon parterre fou eliminat en el moment de construir la Casa de Puig.

Basant-nos també en el Quarteró observem que el jardí catalogat ja existeix i que està directament vinculat al pati documentat en la present excavació. Això implica que no el van construir simultàniament amb la casa actual sinó que els marquesos de Puig van aprofitar un jardí ja existent. El nivell de circulació del jardí (cota 10.10 metres s.n.m. aprox.) coincideix amb el nivell de circulació del pati, per tant el jardí amb el pati haurien format part d'un mateix espai.

La paret mitgera del pati amb les cases del carrer Quintana, UE1019, també coincideix amb el mur mitger documentat en el Quarteró 115. En l'esmentat mur s'observen diverses fases constructives que van des del segle XIX fins al segle XVI.

Anteriors a la construcció del pati esmentat en el Quarteró 115 d'En Garriga són un seguit d'estructures que fan pensar en l'existència d'una fase anterior la qual hauríem de situar al voltant del segle XVIII. Així doncs, s'ha documentat les restes d'un paviment de totxos, UE1027, el qual s'estén a ambdós costats del mur UE1020, mentre que en la resta del pati trobem el paviment de calç UE1030. També són d'aquest moment les clavegueres UE1045, 1049 i 1053 les quals formarien part del sistema de clavegueram del pati.

El paviment de calç ataronjat UE1023 és el primer paviment documentat al llarg del pati i que ha donat homogeneïtat al sector. En un moment donat l'espai

⁸ L'any 1858 l'arquitecte Miquel Garriga i Roca divideix la ciutat de Barcelona en 118 Quarterons on especifica quins són els edificis antics i els de construcció recent.

ocupat pel paviment fou compartimentat, com així sembla indicar la presència del mur UE1020 el qual en els seus orígens aquest mur hauria funcionat conjuntament amb l'envà de les rajoles de la vela UE1008. Posteriorment aquestes estructures haurien estat reaprofitades al llarg del temps per diverses funcions fins arribar a formar part del parterre del pati d'En Garriga.

Podem dir que els paviments UE1023 i UE1036 són els nivells de circulació associats al mur UE1050 i els hem de situar cronològicament a finals del segle XVI inicis del segle XVII. El mur UE1050 originàriament hauria tingut una major alçada, i seria en el moment de construir el parterre document pel Garriga o en una fase anterior, que es va enderrocar fins al nivell del sòl existent. El paquet de terres que conformen la UE1055 s'hauria usat en el seu moment per aixecar el nivell del sòl existent en aquell moment com es va fer en el segle XIX amb la UE1002.

El mur UE1058 formaria part de la fase més antiga documentada en el pati amb una cronologia del segle XVI. Aquest fou arrasat i cobert per la UE1055, en el moment d'aixecar el nivell del pati a finals del segle XVI o principis del segle XVII i funcionaria juntament amb el mur UE1019.

Sector Aroles 5

El projecte del nou hotel afecta a una segona finca, Aroles 5, gairebé a tocar amb el carrer Ferran. En el projecte inicial d'aquest edifici, com en el de Boqueria 10/ Aroles 3 s'havia de fer un rebaix d'uns 50 cm en la totalitat de la planta baixa. Al documentar un mur just per sota el paviment actual, la direcció de l'obra va considerar, en el seu moment, que per avançar feina fora millor primer acabar de col·locar els nous forjats mixtes (xapa grecada més formigó) dels pisos superiors de l'edifici, abans de continuar amb el rebaix de la planta baixa. El mur en qüestió va ser cobert amb runa per tal de que no es veiés afectat. Al veure, però, la quantitat d'estructures documentades a la finca de Boqueria 10/ Aroles 3 la direcció de l'obra va optar per no realitzar l'esmentat rebaix, de manera que no s'ha pogut documentar el mur en condicions. Només podem dir que es van descobrir uns 2 metres del mur en qüestió, que té una amplada d'uns 60 cm i pren orientació NO-SE.

Així doncs, en aquest sector només s'han realitzat els rebaixos imprescindibles:

- Cala per a l'entrada de la línia elèctrica a la nova estació transformadora.
- Pou per a l'ascensor.
- Dues cales per a la comprovació dels fonaments de la finca.

A l'habitació 2 de la finca Aroles 3 s'ha realitzat una cala de 1.10 x1x 0.80 metres on anirà l'arqueta d'entrada de la línia elèctrica cap a la nova ET, la qual s'ubicarà en aquesta habitació.

A l'aixecar l'actual paviment de la finca fet amb formigó, que és la UE201, d'entre 8/15 cm (Cota 7.21 metres s.n.m) s'ha documentat un segon paviment fet amb totxos i preparació de ciment, UE202, el qual té una potència de 7 cm. Per sota d'aquest, hi ha un paquet de terra de color marró fosc i solta, i amb algun fragment de ceràmica, UE203, d'uns 14 cm, usat per anivellar el terreny alhora de fer el paviment. Un cop enretirat aquest estrat, s'han documentat diverses estructures:

- UE204 Fonamentació del mur de la façana actual de la finca d'Aroles 3, feta amb pedres irregulars i unides amb morter de calç blanca. Té una amplada de 40 cm i s'observen 40 cm de potència, tot i que l'estructura continua baixant (cota sup. 6.99 metres s.n.m.).Orientació NO-SE.

- UE206 Claveguera feta amb totxos i pedres, unides amb morter de calç. De l'estructura en qüestió es té una visió molt mínima. Amida 80 cm de longitud, 40 cm d'amplada i té una potència de 50 cm. Pren orientació NE-SO.
- Cobrint l'esmentada claveguera hi ha unes argiles marrons amb pedres, UE205, d'uns 20 cm. de gruix.
- Entre la claveguera i el mur de fonamentació s'ha documentat un estrat de color marró fosc, UE207, amb restes de morter i carbons, que té entre 32/34 cm de potència (cota sup. 6.91 metres s.n.m.).
- Per sota d'aquest estrat s'ha documentat un nivell amb restes de morter ataronjat molt compacte, UE208, del qual només s'han pogut excavar uns 7 cm i no ens ha aportat cap informació.
- La rasa de fonamentació del mur UE204, UE209, que retalla les UE207 i UE208.

A l'habitació 1 s'han realitzat dues cales de comprovació dels fonaments de la finca.

Cala 1. Adossat al mur NO de la finca d'Aroles 3. Les mides són 0.70x1.4x2.3 metres.

Un cop aixecat el paviment actual de la finca, UE401, (cota sup. 7.2 metres s.n.m.) que és de rajoles vermelles de 20x20x2 cm i la seva preparació de ciment, UE402, d'uns 6 cm de potència, s'ha documentat el paviment del segle XIX originari de la finca, que és la UE403 i que està fet amb totxos de 16x30x6 cm i la seva preparació de calç blanca, UE404, d'uns 6 cm. Aquest paviment aniria associat a la paret mitjanera de la finca d'Aroles 3 i Aroles 5, UE406, feta amb pedres irregulars i totxos, unit tot, amb morter de calç blanca mitjançant el sistema constructiu de l'encofrat perdut. Pren orientació NO-SE.

Per sota de l'esmentat paviment es documenta un paquet de terra de color marró fosc, UE407, el qual conté gran quantitat d'escòria i morter ataronjat esmicolat, usat per anivellar i aïllar el sòl. Té una potència de 40 cm. A l'excavar l'estrat en qüestió s'han documentat un seguit de paviments i nivells d'ús, anteriors a la finca els quals esmentem a continuació:

- UE408 Nivell de color gris fosc amb carbons i compacte, d'entre 8 i 18 cm. de potència.
- UE409 Paviment de calç blanca el qual té un gruix de 2 cm. (Cota 6.5 metres s.n.m.)
- UE410 Estrat de color marró fosc amb algun carbonet, usat com a preparació del paviment UE409. Té una potència de 2 cm.
- UE411 Paviment fet amb morter de color ataronjat compactat d'uns 2 cm de potència (Cota 6.48 metres s.n.m.) .
- UE412 Nivell gris compacte amb cendres i carbons usat com a preparació del paviment UE411. Té una potència de 6 cm.
- UE413 Nivell d'ús format per un nivell rubefectat de color vermell intens amb cendres i algun carbó d'uns 4 cm de potència (Cota 6.42 metres s.n.m.)
- UE414 Estrat de color marró claret de textura sorrenca i solta amb còdols, algun carbó i amb restes de morter ataronjat. Té una potència de 14 cm de potència.
- UE415 Paviment de calç blanca (Cota 6.26 metres s.n.m.).
- UE416 Nivell de color marró fosc, sorrenc i amb alguna pedreta d'uns 4 cm de potència. Hauria funcionat com a preparació del paviment UE415.
- UE417 Nivell de rubefacció amb argiles cendres i carbons d'uns 2 cm de potència (Cota 6.22 metres s.n.m.)
- UE418 Estrat format per sediment de color marró sorrenc amb còdols d'entre 18 i 28 cm de potència usat en el seu moment per anivellar el terreny.
- UE419 Restes d'un nivell d'enderroc amb restes de morter ataronjat, petites pedres i teules. Potència de 8 cm.
- UE420 Cendres i carbons compactes els quals conformen un nivell d'ús. Té una potència de 4 cm (Cota 5.90 m metres s.n.m.).
- UE421 Estrat de color marró fosc, sorrenc amb còdols, carbons i algun cargolet. Té uns 20 cm de potència
- UE422 Argiles vermelles soltes amb algun còdol. Potència màxima de 30 cm.
- UE423 Sorres grises amb còdols i carbons. En aquest estrat s'han documentat teules i ceràmica. Té una potència de 30 cm.

- UE424 Per sota de les esmentades sorres s'ha documentat un segon paquet de sorres marrons amb còdols de les quals s'han excavat uns 28 cm. A l'haver arribat a la cota desitjada per comprovar la fonamentació de la finca no s'ha continuat amb el seu rebaix. (cota 4.9 metres s.n.m.)

Cala 2. Adossat al mur NE finca Aroles 3. Mides 1.5x1.6x1 metres

Com ens ha passat en la cala 1 a l'aixecar el paviment actual de la finca, UE401, fet amb rajoles vermelles de 25x25x2 cm i la preparació de ciment, UE402, d'uns 5 cm de potència (Cota 7.14 metres s.n.m.) s'ha documentat el paviment originari de la finca del segle XIX, UE403, fet amb totxos de 16x30x6 cm. i la seva preparació de calç blanca, UE404, d'uns 6 cm. Associat a aquest paviment hi ha el mur de la finca actual, que està fet amb pedres irregulars, totxos i morter de calç blanca, UE433.

Per sota d'aquest s'ha localitzat un nivell, UE425, format per restes del farciment d'un dipòsit o claveguera usat per anivellar el sòl, alhora de construir el paviment, i té una potència de 9 cm. Aquest cobreix un estrat, UE426, de color marró, textura argilosa amb pedres, carbons i restes de material constructiu i ceràmic d'uns 30 cm de potència, el qual cobreix diverses estructures i estrats anteriors a la finca:

- UE427 Mur fet amb pedres regulars amb morter ataronjat. Amida 46 cm d'amplada, 1.60 de longitud i 50 cm de potència vista. Pren orientació NE-SO. Cota 6.76 metres s.n.m.
- UE428 Mur fet amb pedres regulars unides amb morter ataronjat, però de tonalitat més clara que l'esmentat anteriorment, amida 43 cm. d' amplada, 58 cm longitud i 50 cm de potència i pren orientació NO-SE.
- UE429 Estrat de color marró fosc amb carbons, pedretes i material ceràmic del segle XVI d'uns 35 cm de potència. L'estrat en qüestió es lliure a l'estructura UE427.
- UE430 Paquet d'enderroc amb restes de morter solt pedres i teules d'uns 25 cm de potència ubicat entre ambdós murs.
- UE431 Cobert per UE430, és un nivell de cendres i carbons molt solt del qual s'han rebaixat uns 20 cm.
- UE432 Estructura feta amb alguna pedra i morter blanc amb una canal en el seu interior. Aquesta es troba just per sota del mur UE428, té una

longitud de 36 cm i una potència de 15 cm vistos. Pren orientació NO-SE.

Degut a les estructures documentades en la cala 2, la direcció de l'obra ha optat per no seguir amb el rebaix i realitzar una nova cala en algun altre lloc de l'habitació 1. Al començar a netejar amb la màquina just per sota el paviment UE403 ha començat a veure's l'existència d'un pou fet amb pedres i morter ataronjat. Aquest fet ha provocat que definitivament la direcció de l'obra decidís no realitzar més cales per comprovar els fonaments de la finca.

Pou 3

El tercer pou s'ha realitzat a l'espai ocupat fins llavors per les escales d'accés als pisos superiors de la finca d'Aroles 5. Un cop s'han enderrocat s'ha pogut excavar el pou pertinent per a la construcció de l'ascensor en qüestió. Aquest té unes dimensions de 2.30x2.30x1.28 metres.

Com en la resta de la finca el paviment actual, UE501, el trobem fet amb rajoles vermelles de 25x25x2 cm. i preparació de ciment (Cota 6.95 metres s.n.m.). Aquest paviment l'hem d'associar amb el mur mitger de la finca d'Aroles 5 amb Aroles 7, fet amb pedres irregulars i morter de calç blanca, UE502. Per sota del paviment es documenta un paquet de runa d'uns 60 cm de potència, usat per anivellar el sòl en el moment de construcció del paviment UE503. Aquest estrat cobreix la coberta de totxos d'un dipòsit, UE504, fet amb una paret de pedres irregulars amb morter de calç blanca i una segona paret de totxos. De l'esmentada estructura podem veure una longitud d' 1.5 m i una amplada de 2.3 m i una profunditat de 0.9 m. però en desconeixem les seves dimensions reals, ja que es continua estenent per sota la finca. El farciment del dipòsit, UE508, és de color negre i solt.

El mur de la finca UE503 recolza sobre un mur anterior, el qual li fa de fonamentació i que és la UE505. Aquest està construït amb pedres regulars i algun totxo unit tot amb morter de color ataronjat, i pren una orientació NE-SO. En la franja situada entre el dipòsit i el mur UE505 es documenta un estrat, UE506, de color gris, de textura sorrenca amb algun carbó. Té una potència de 40 cm. Al desmuntar la paret de pedra del dipòsit i excavar l'esmentat estrat s'ha documentat les restes d'una estructura, UE507, feta amb pedres i morter

blanc. Aquesta havia estat parcialment aprofitada per aixecar el mur de pedres del dipòsit. Amida 1.8 m de longitud, 50 cm d'amplada i 25 cm de potència vista. (cota 5.92 metres s.n.m.). Aquesta estructura està coberta pel mur UE505. Al tenir una visió tant parcial no podem saber la seva funcionalitat.

Interpretació de les troballes

Les estructures documentades en l'arqueta per a la ET de l'habitació 2 de la finca del C/ Aroles 5, la fonamentació de mur de façana UE204 i la claveguera UE206, formen part de l'estructura de la finca actual. L'estrat UE208 segurament deu ser anterior a la finca ja que les esmentades estructures el retallen.

Respecte a la cala 1 hem de dir que tenim una visió molt parcial del diversos paviments i nivells d'ús documentats, UE409, UE411, UE413, UE415, UE417 i UE420, dels quals, només podem establir la seqüència estratigràfica. Tampoc s'han documentat restes d'estructures associades a elles. Només sabem que són anteriors a la construcció de la finca d'Aroles 5, ja que tots ells estan tallats en el moment de construcció del mur UE406. En base a la poca ceràmica documentada hauríem de situar cronològicament aquests nivells en la segona meitat segle XVI-XVII.

A diferència de la cala 1, a la cala 2 sí que s'han documentat estructures diverses. A banda del mur divisor de la finca UE433 i del paviment de totxos UE403 del segle XIX, s'han documentat tres estructures més les quals es troben molt arrasades i a cota de fonamentació. Mur UE427, seria el més modern, la seva construcció afecta un mur ja existent UE428, el qual, alhora cobreix una estructura indeterminada amb una canal en el centre, UE432, de la qual no podem matisar res més. Els estrats UE429, UE430 i UE431 documentats en el sector ens aportat un seguit de materials (blau amb reflex català, blaves de Barcelona i reflexos os metàl·lics) que ens situen cronològicament aquestes restes en el segle XVI.

En el pou 3, on es construirà l'ascensor de l'hotel en el sector d'Aroles 5, també s'ha documentat un grup d'estructures associades a la finca del segle XIX: el mur mitger amb la finca Aroles 7, UE502, i el dipòsit UE504. En ambdós casos,

aquestes estructures es construeixen a sobre d'estructures ja existents. El mur UE502 aprofita el mur de pedra UE505 com a fonamentació, mentre que la paret del dipòsit UE504 s'aixeca sobre l'estructura UE507, feta amb pedres irregulars i morter blanc. La cronologia del mur UE505 la podem establir un cop estudiat el material recollit en l'estrat UE506, mentre que de l'estructura UE507 ja podem dir que és anterior al mur, ja que part d'aquest recolza en l'esmentada estructura.

7. CONCLUSIONS

De la finca Boqueria 10/Aroles 3 podem dir que data de mitjans del segle XIX, però que es construeix mantenint l'anterior parcel·lari. De fet, com ja s'ha esmentat amb anterioritat, les parets mitgeres de la Casa de Puig amb les finques veïnes de Boqueria 12 i Boqueria 8/Aroles1 daten del segle XV. Aquest mateix fet s'ha documentat en altres finques pròximes on s'han realitzat intervencions arqueològiques, com és el cas de Boqueria 24⁹ o carrer del Pi 11¹⁰. Amb tot, es realitzen, com és lògic, algunes modificacions, tant de la façana de l'actual finca en el carrer Boqueria, com la del carrer Aroles, les quals són endarrerides uns centímetres respecte la línia de façanes de la resta de carrer i que en el cas d'Aroles dóna amplada a un carrer que, originàriament, només tenia uns 2.5 metres d'amplada aproximadament. Respecte a la finca del C/ Aroles 5 només podem dir que la seva construcció fou de nova planta i que es situa cap a finals del segle XIX inicis del segle XX.

A banda de les estructures de mitjans del segle XIX vinculades a les finques actuals: sistema de clavegueram, pous, dipòsits, mus, paviments... aquesta intervenció arqueològica ens ha permès documentar un conjunt d'estructures anteriors. En el cas de la planta baixa de Boqueria 10/Aroles 3 podem afirmar que la construcció de la Casa de Puig va afectar força el subsòl i que les estructures localitzades en aquest sector, amb cronologies del segle XVII i anteriors, es troben força arrasades.

Per contra en la zona d'Aroles 5 just per sota el paviment actual de la finca ens trobem amb diverses estructures i un seguit de paviments amb cronologia del segle XVI i XVII en bon estat de conservació, però, documentats molt parcialment mitjançant els sondejos, de manera que ens manca una visió de conjunt d'aquest espai.

El principal handicap que ha marcat la present intervenció arqueològica ha estat la contínua variació del projecte d'obra per tal de rebaixar el mínim possible el sòl, un cop s'ha vist el gran potencial arqueològic de la zona. S'ha passat d'un projecte inicial on s'havia de realitzar una excavació en extensió a

⁹ MIRÓ I CEBRIÀ, 1993

¹⁰ GRANADOS, 1991

tota la planta baixa de la finca, a l'execució d'un seguit de petites cales molt localitzades. Això ha afectat la intervenció arqueològica en el sentit de tenir una gran quantitat de restes arqueològiques, de les quals només s'ha obtingut una informació molt parcial .

L'únic espai on s'ha pogut excavar mínimament en extensió ha estat el sector del pati, la informació obtinguda ha estat molt interessant, i ens ha permès establir el seu ús en diverses fases cronològiques:

Pati actual vinculat a la Casa de Puig amb data de la segona meitat de segle XIX.

Pati de finals del segle XVIII-XIX on s'ha documentat un dels parterres esmentats en el Quarteró 115 d'En Garriga i Roca i amb el qual hauríem de relacionar directament el jardí catalogat. Aquest mateix plànol posa de manifest la seva existència, en una època anterior a la construcció de la Casa de Puig. Al construir la finca actual es puja el nivell del sòl existent fins el primer pis, el pis noble, i es construeix una terrassa que arriba gairebé a tocar els arbres ja existents. La distribució racional i harmònica dels parterres inicials deriva en un jardí més caòtic i melancòlic ¹¹.

Per parlar de l'existència d'una tercera fase cronològica d'aquest espai ens basem en l'existència d'un seguit d'estrats i estructures (paviments UE1027 i UE1030 i clavegueres UE1045, 1049 i 1053) amb cronologia del voltant del segle XVIII. Per les característiques que presenten poden tractar-se de les restes d'un pati anterior al documentat en el Quarteró 115 d'En Garriga o simplement de diverses fases i remodelacions d'un mateix àmbit.

A finals del segle XVI-XVII hi ha un canvi important de les característiques de l'espai. És el moment, s'eleva el nivell del pati gairebé un metre respecte el sòl anterior. Hi hauria un primer moment amb un espai més ampli i pavimentat, ocupant tot aquest àmbit que, en un moment més tardà, es subdivideix, com així ho apunten les troballes del mur UE1020 i l'envà UE1008, els quals haurien format part d'una mateixa paret.

La darrera fase documentada del pati l'hauríem de situar cronològicament a partir del segle XVI. La informació obtinguda d'aquesta època és molt mínima al

¹¹ Veure plànol 22 amb la superposició Quarteró 115 d'En Garriga i la Casa de Puig

no haver-se pogut excavar en extensió. Per tant, només comptem amb la documentació dels murs 1058 i 1019. Tot i que, des del punt de vista arqueològic, no podem afirmar que es tracta del primer pati de la finca per la manca de dades al respecte, podem dir que en el llibre *Las calles de Barcelona* de Víctor Balaguer ¹² de l'any 1865 al parlar del carrer Aroles diu :

” En 1520 tenia salida á esta calle por medio de una reja el jardín de la casa que habitaba el ciudadano Juan Gualbes, conceller segundo que fue durante el año consular de 1519 á 1520, y esta circunstancia nos trae á la memoria un hecho que hemos leído en manuscritos de nuestro archivo municipal y merece ser referido.

Tenia Juan de Gualbes, cuando era conceller, una hermosa arrogante hija de diez y ocho años, cuyo nombre callan los papeles antiguos, pero de cuya belleza se deshacen en elogios. Debía ser la niña algo coqueta, cualidad que ha distinguida á las mujeres de todos los tiempos , pues es fama que gracias a la citada reja, tenia frecuentes y nocturnas entrevistas con un gallardo doncel, de cuyo nombre y clase no estarían sin duda la niña informada.

Cierta noche de julio de 1520, á hora ya bastante adelantada, penetran en la calle... los cuales acercándose a la reja del jardín, comenzaron á forzarla con los instrumentos que al efecto que al efecto trajeran prevenidos. Su intento era abrir paso á la hija del conceller, que debía fugarse aquella noche con su amante...”

El fet que s'esmenti l'existència d'un jardí en la casa del carrer Aroles ens fa pensar que hi hagi continuïtat de jardins en aquest espai des de, com a mínim, l'any 1520 .

La present intervenció arqueològica també ens ha permès documentar l'evolució històrica del jardí de la Casa de Puig. Hem de situar els inicis de la cultura dels jardins barcelonins cap a meitat del segle XVI, coincidint en la fase més antiga del pati. La societat del renaixement adopta els coneixements i els cànons estètics del món clàssic, i en la jardineria es recuperen formes i

¹² BALAGUER, 1987, Tom I Pàg. 77

conceptes d'època romana on la geometria i l'harmonia esdevenen les bases fonamentals. L'època de màxim esplendor d'aquests espais l'hem de situar en els segles XVII i XVIII. Moltes de les cases benestants de la ciutat de Barcelona gaudeixen de terraplens, és a dir, espais enjardinats situats a la part posterior i al mateix nivell que la primera planta de la finca. De manera que per poder aconseguir un espai verd a l'alçada del primer pis, cal omplir de terra la zona fins a la cota desitjada¹³.

És doncs, en aquest context, que hem de situar diverses de les fases del pati/jardí de la finca Boqueria 10. Ens trobem amb un àmbit que organitza l'espai mitjançant parterres quadrangulars distribuïts entorn a un camí central, seguint la tendència establerta per Le Nôtre a França, es dona així, serenor i racionalitat a l'entorn.

Aquest accés de geomatització provoca una reacció vers la concepció del jardí, donant pas així, a un paisatge pur i salvatge. Aquest nou fenomen s'origina a Anglaterra en el segle XVIII i després s'estén arreu d'Europa. És dins aquesta corrent que hem d'emmarcar el jardí catalogat de la Casa de Puig. Desapareixen els parterres quadrangulars i s'opta per delimitar els arbres amb uns nous parterres circulars sense mantenir un ordre, de manera que s'obté un entorn més salvatge i caòtic.¹⁴

Tot i que els rebaixos relacionats amb l'obra s'han donat per finalitzats, hem de dir que, des del punt de vista arqueològic, no s'han esgotat tots els nivells. Si tenim en compte la quantitat d'estructures i estrats arqueològics documentats en la present intervenció hem de suposar que en cotes inferiors poden trobar-se restes d'èpoques anteriors i tenir-ho present per a futures intervencions.

¹³ GARCIA ESPUCHE, 2008, pàg. 44

¹⁴ RUBIÖ i TUDURÍ, 1981

8. BIBLIOGRAFIA

AAVV (1993): "Intervencions a Barcino (1982-1989)", a *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya. Època romana, Antiguitat tardana. Campanyes 1982-1989*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

AAVV (1990): *Catàleg patrimoni arquitectònic històrico-artístic de la ciutat de Barcelona*. Ajuntament de Barcelona, Àrea d'urbanisme i obres públiques. Servei protecció patrimoni monumental.

AJUNTAMENT DE BARCELONA. *Urbanisme de Barcelona*.
<http://www.bcn.es/urbanisme/>

ALBERCH i FUGUERAS *et alii* (1999): " Ciutat Vella i Eixample" a *Els Barris de Barcelona*, Vol I, Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

BALAGUER, V. (1987): *Las calles de Barcelona*. Vol I Ed. Dossat, Madrid. (Fascímil , Barcelona, Salvador Manera, 1865).

BATLLORI, A; LLUBIÀ, LL. (1974): *Ceràmica catalana decorada*. Ed. Vicens-Vives, Barcelona.

BELTRÁN DE HEREDIA, J.; MIRÓ, N. (2006): "Els objectes de joc i les juguines al jaciment del Born (Barcelona)" al III Congrés 'arqueologia medieval i moderna a Catalunya, Vol. II, Sabadell, pàg. 925-930.

BLASCO, M.; MIRÓ, C.; ROVIRA, C. (1992): *L'avinguda de la Catedral: de l'ager de la colònia Barcino a la Vilanova dels arcs*. Servei Municipal d'Arqueologia de la Ciutat de Barcelona.

CALPENA, D (Inèdita): *Memòria arqueològica de la intervenció efectuada al carrer Banyes Nous 11- Cecs Boqueria 8*. Inèdita. Àrea de Coneixement i Recerca de la subdirecció general de Patrimoni Cultural, Barcelona, 2003.

CIRICI, A. (1985); *Barcelona pam a Pam*, Ed. Teide, Barcelona.

CLARAMUNT, S. (1984): *El Pla de Barcelona i la seva història*. A Actes I Congrés d'Història del Pla de Barcelona celebrat a l'Institut Municipal d'Història els dies 12-13 de Novembre 1982. Ed. La Magrana. Barcelona.

GARCIA ESPUCHE, A. (2008): *Jardins, jardineria i botànica. Barcelona 1700*. Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, Barcelona.

GARRIGA I ROCA, M. (1858): Plànol Quarterons Garriga i Roca N° 115. Arxiu Històric de la Ciutat.

GRANADOS, O. (1991): *Memòria de la intervenció arqueològica al carrer Boqueria 24. Octubre 1991*. Inèdita. Àrea de Coneixement i Recerca de la subdirecció general de Patrimoni Cultural, Barcelona.

HARRIS, E.C (1979): *Principios de estratigrafía arqueológica*. Ed. Crítica. Barcelona.

JIMÉNEZ, M. (1999): *Memòria de la intervenció d'urgència efectuada al carrer del Pi número 7 de Barcelona els dies 12 i 15 de febrer i 2 de març de 1999*. Inèdita. Àrea de Coneixement i Recerca de la subdirecció general de Patrimoni Cultural, Barcelona.

MIRÓ, N. i CEBRIÀ, A. (Inèdita): *Memòria de la intervenció arqueològica al carrer del Pi número 11*. Inèdita. Àrea de Coneixement i Recerca de la subdirecció general de Patrimoni Cultural, Barcelona, 1993.

PORTAVELLA, J. (1996): *Diccionari Nomenclator de les vies públiques de Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, Barcelona.

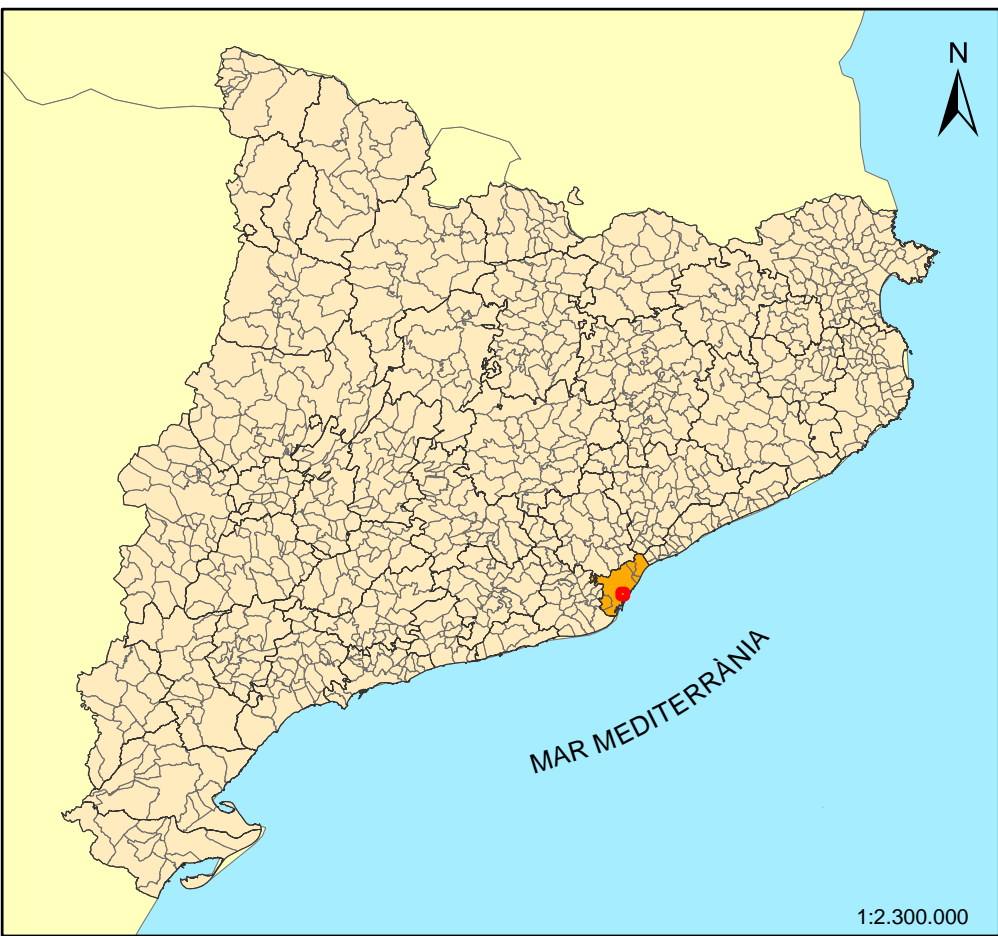
RUBIÓ i TUDURÍ, N.M. (1981): *Del paraíso al jardín latino*. Tusquets, Barcelona.

SANTANACH, L; TRIAY, V. (Inèdit): *Informe preliminar de la intervenció arqueològica preventiva efectuada a l'estació de Liceu (costat Besòs) de la línia 3 dels FMB. Barcelona (Barcelonès). Codi MHCB: 002/06. Dates de la intervenció: 21 i 22 de gener de 2006*. Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

TRIAY, V. (Inèdit): *Informe d'afectació de la intervenció arqueològica de la finca Boqueria 10/ Aroles 3-5*. Inèdita. Àrea de Coneixement i Recerca de la subdirecció general de Patrimoni Cultural, Barcelona, 2006.

Escala 1:5.000

LOCALITZACIÓ GEOGRÀFICA

NOM DEL PROJECTE: INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA EFECTUADA AL CARRER DE LA BOQUERIA, 10 I CARRER D'EN AROLES, 3-5

MUNICIPI/S: BARCELONA

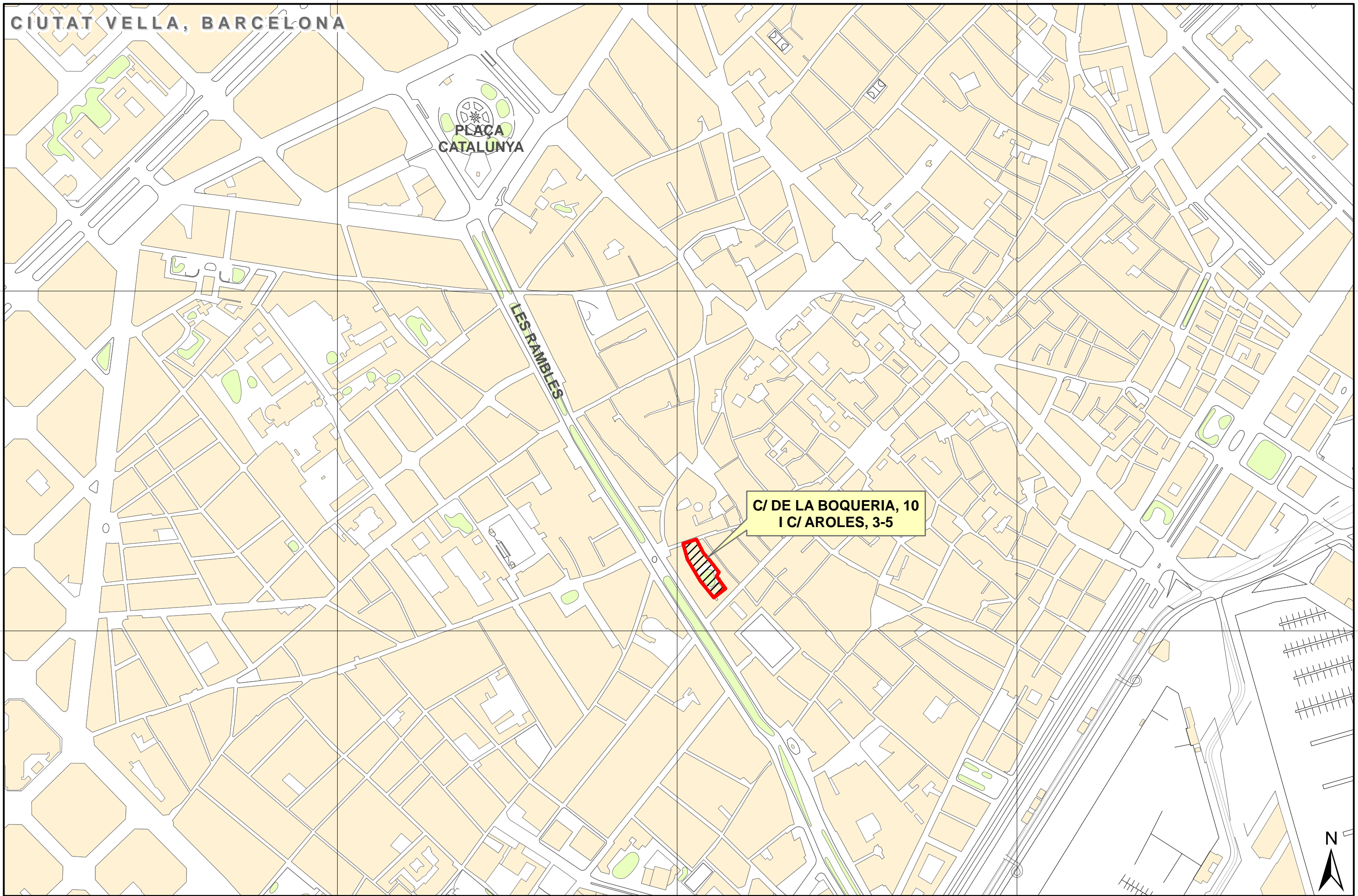
COMARCA/QUES: EL BARCELONÈS

PROVÍNCIA: BARCELONA

DISSENY I ELABORACIÓ: ALEX MORENO, DAVID SOLER
 BASE CARTOGRÀFICA: INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA
 PROJECCIÓ UTM FUS 31N AMB DATUM EUROPEU DE 1950 (PARÀMETRES ICC/UB)

CIUTAT VELLA, BARCELONA

4582000

4581500

4582000

4581500

430500

431000

431500

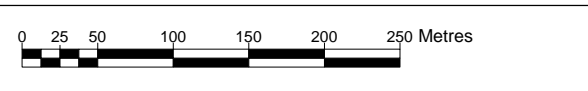

TÍTOL DEL PROJECTE:
**INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA EFECTUADA
AL CARRER DE LA BOQUERIA, 10 I CARRER
AROLÉS, 3-5**

ARQUEÒLOGA:
VANESSA TRIAY

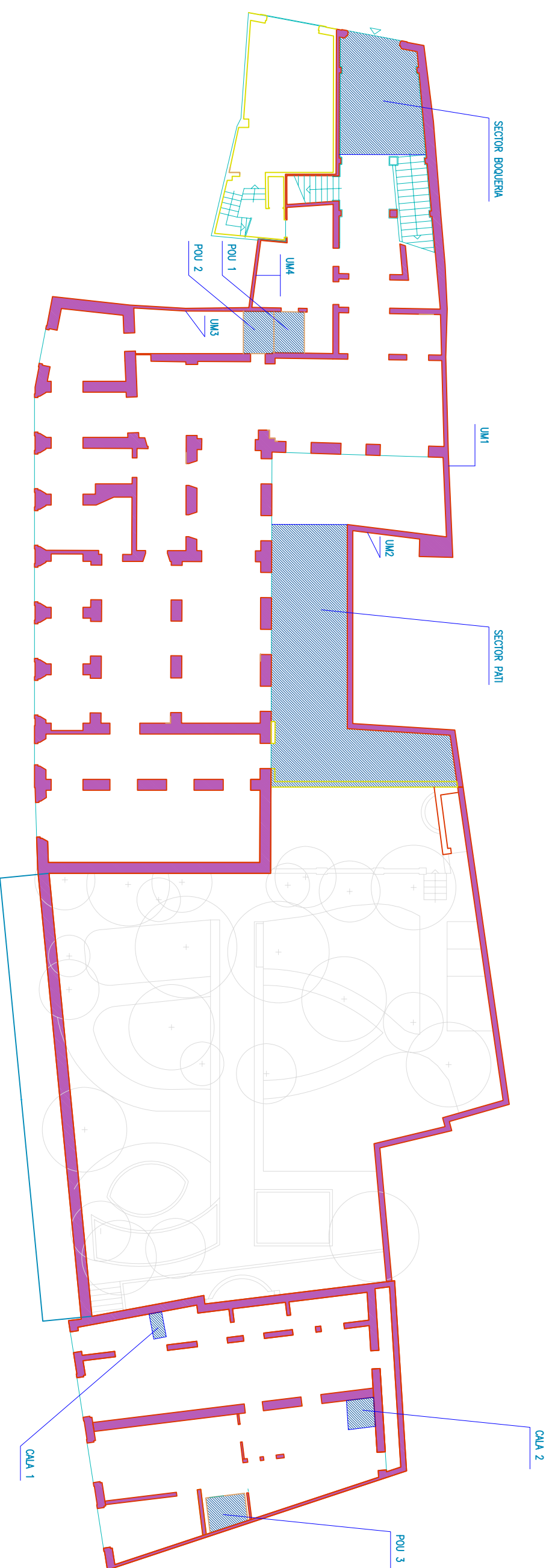
CARTOGRAFIA:
DAVID SOLER

ESCALES:
1:5.000
NUMÈRICA | GRÀFICA

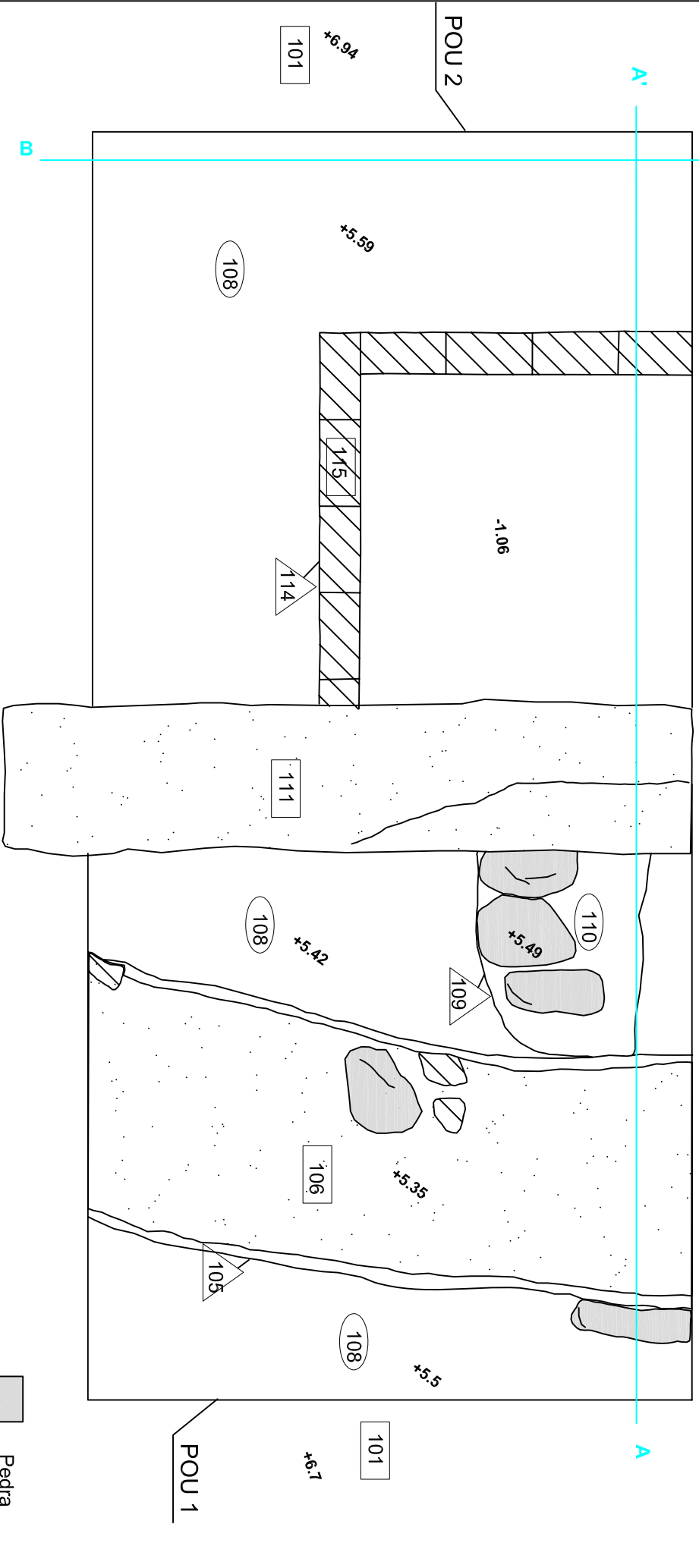
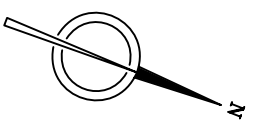
NOM DEL PLÀNOL:
TOPOGRÀFIC DE SITUACIÓ

DATA: **ABRIL 2006**
NOM FITXER:
PLÀNOL NÚM.: **2**
FULL DE

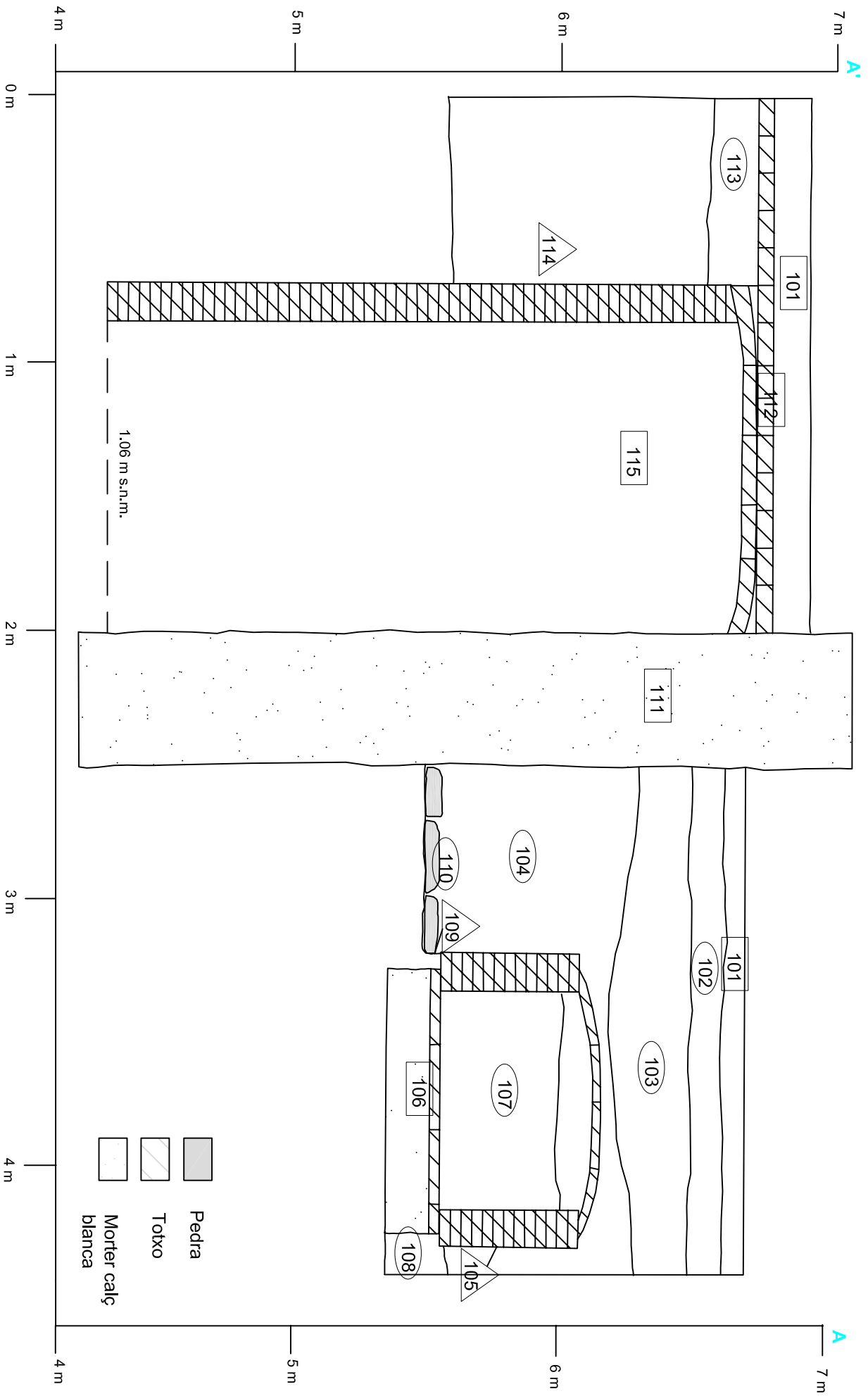

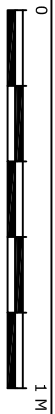
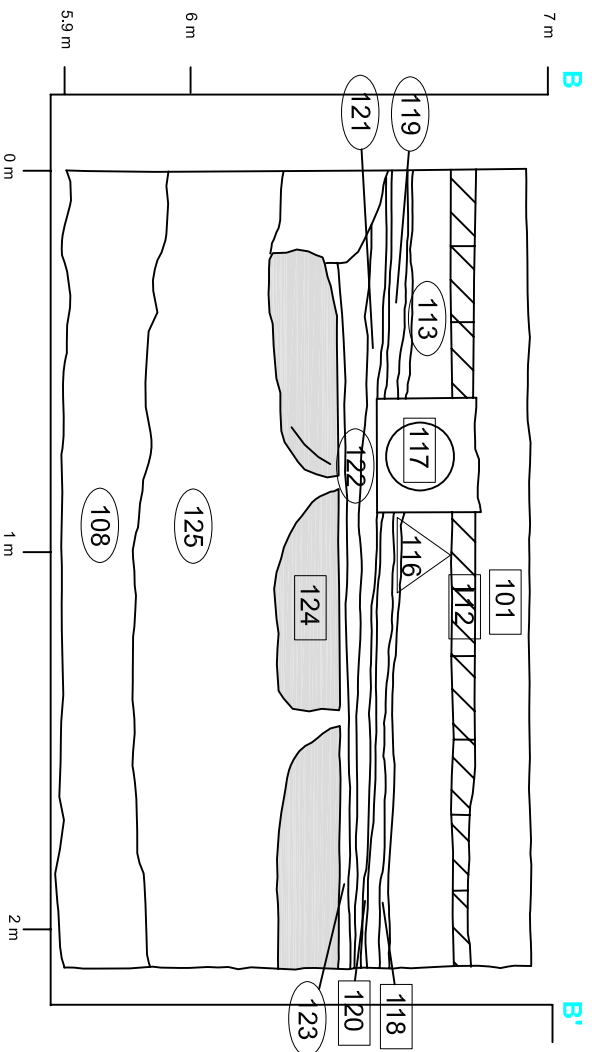
REBAIXOS DEFINITIVS

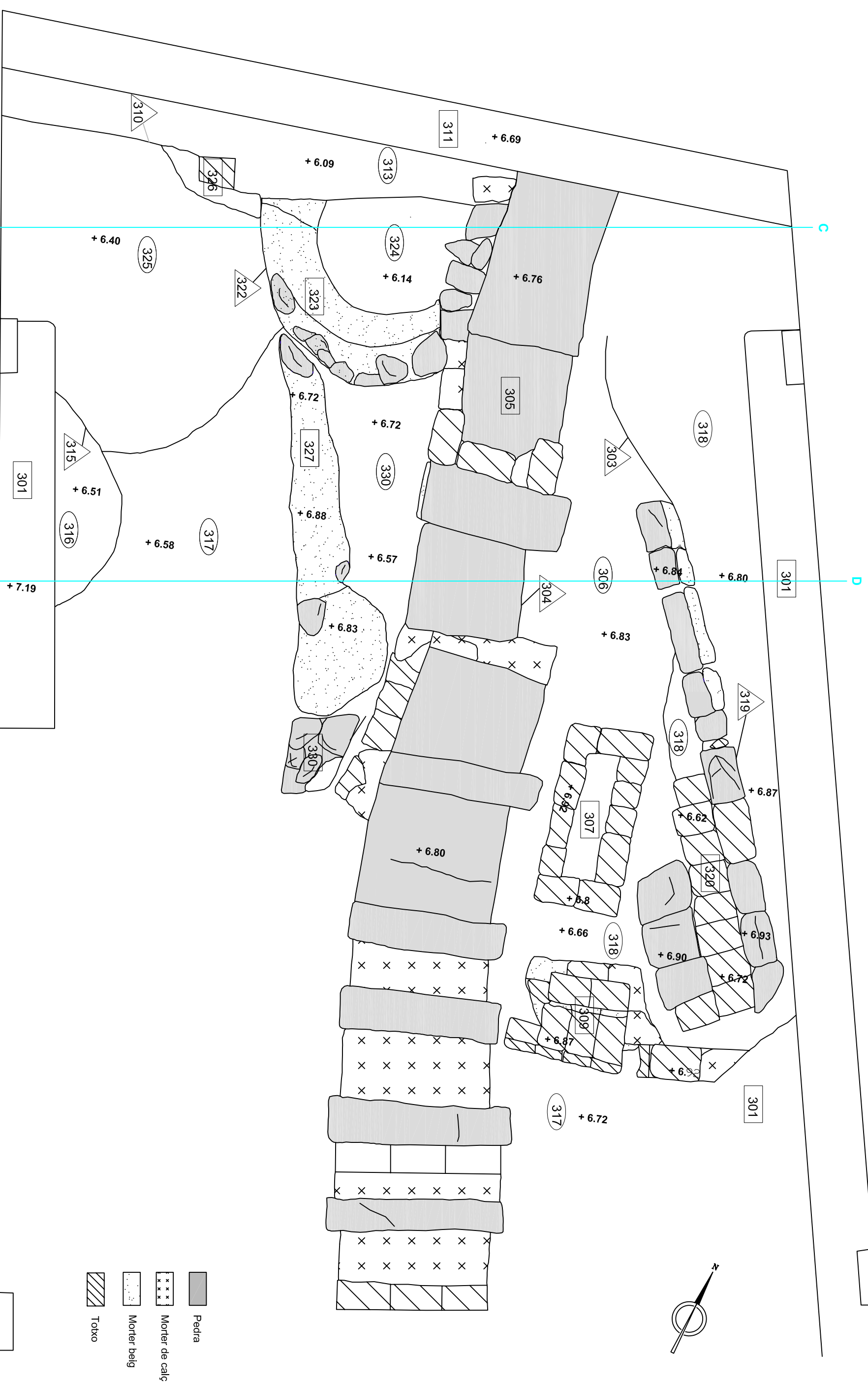

- Pedra
- Toixó
- Morter calç blanca

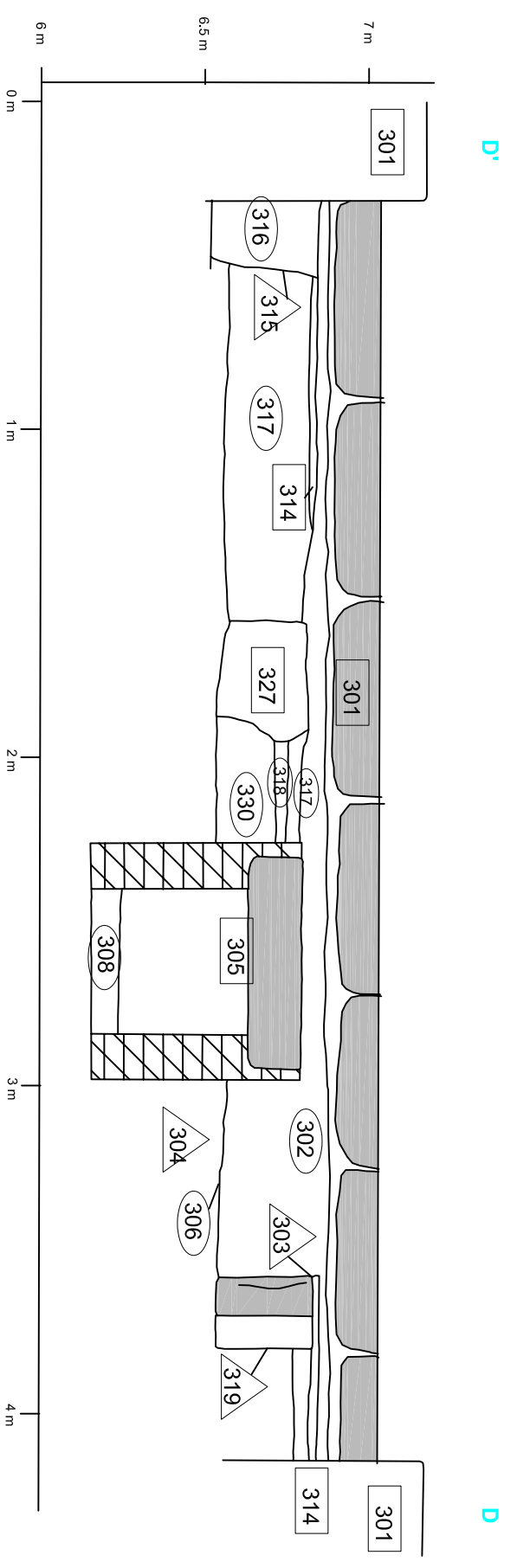
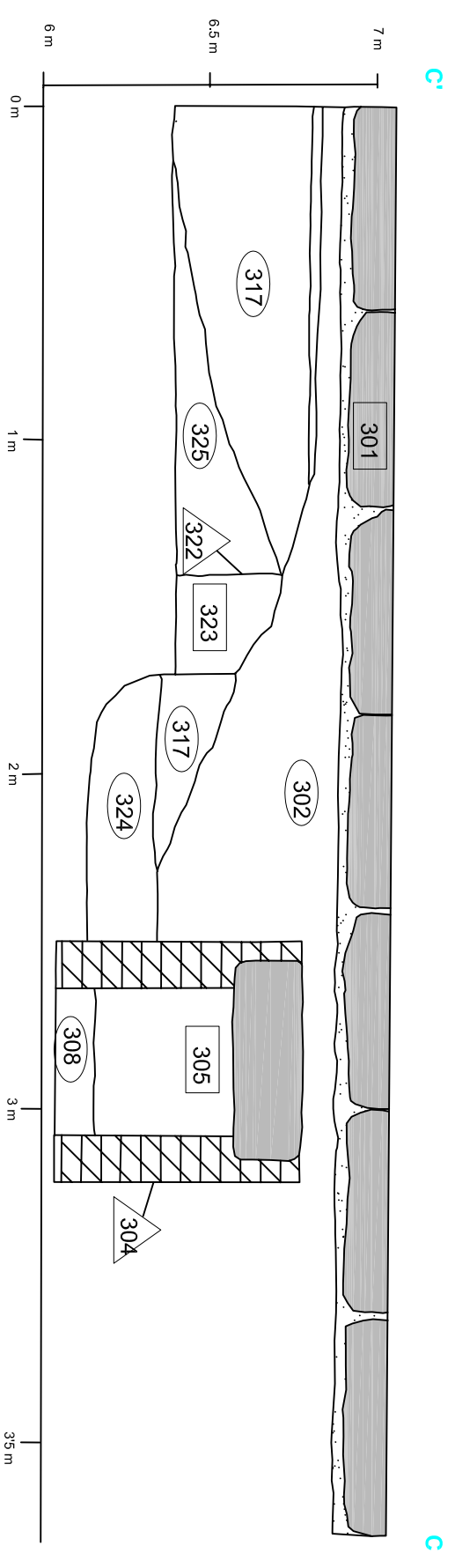

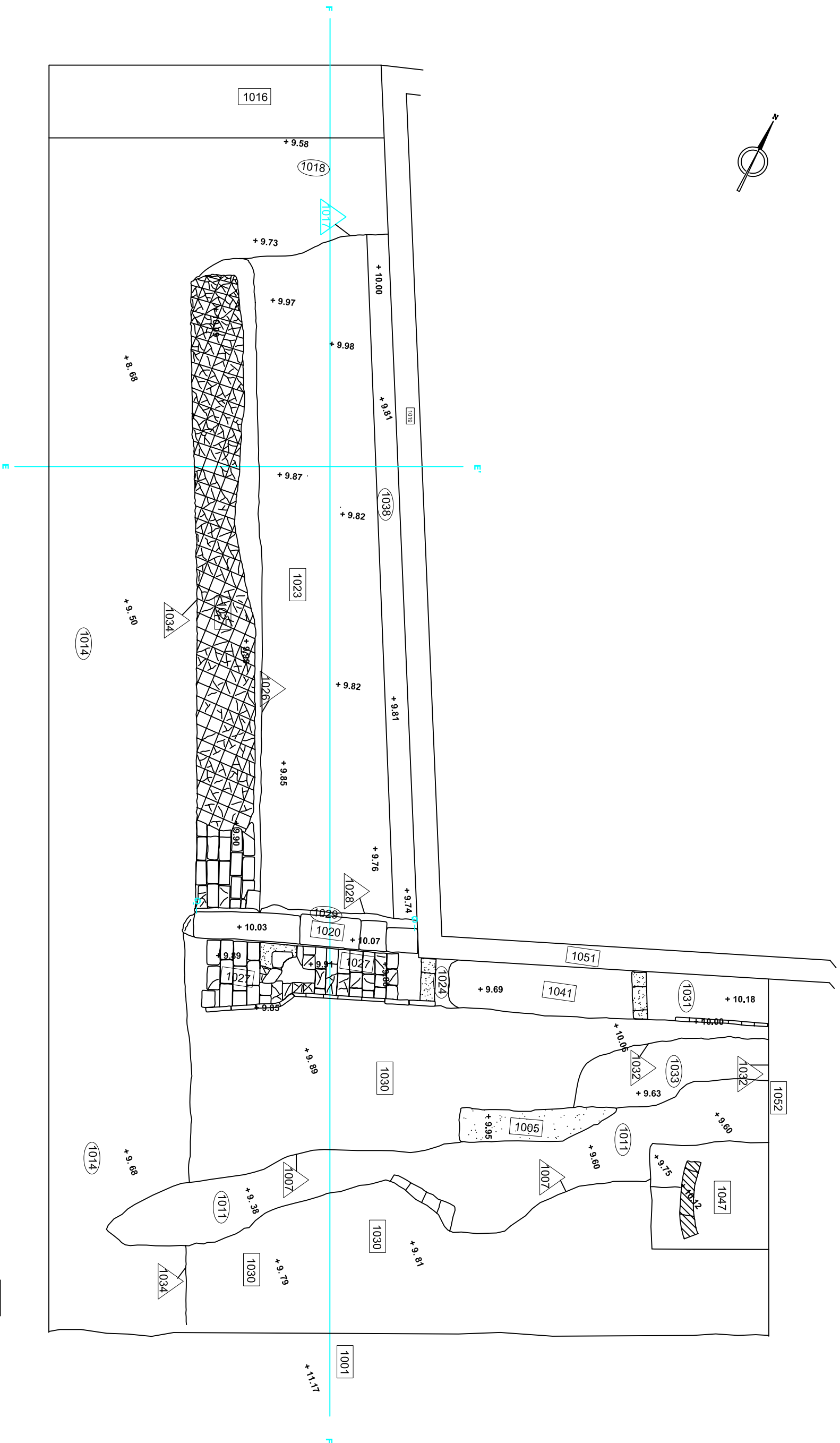

- Pedra
- Morter de calç blanca
- Morter beig
- Totxo

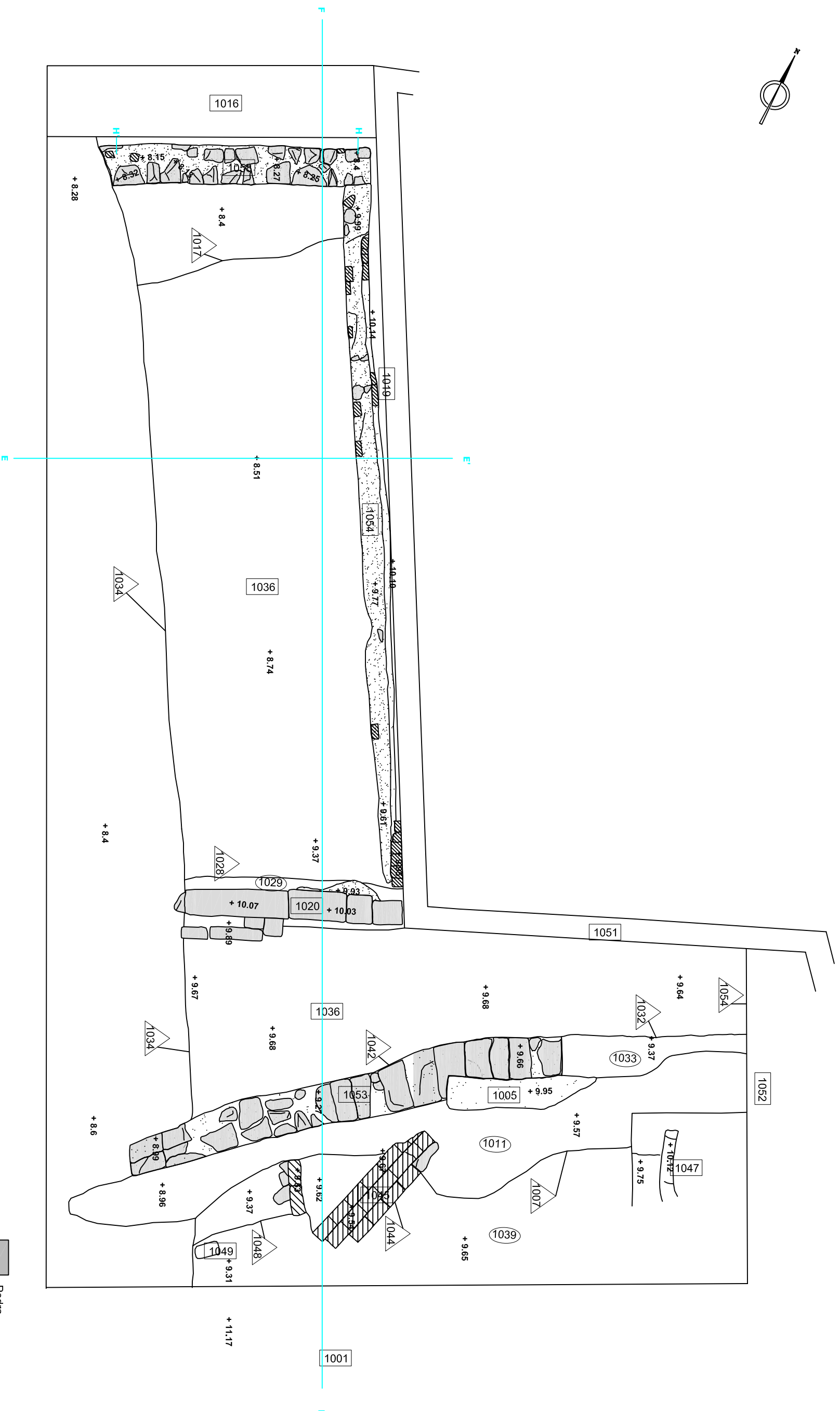

- Pedra
- Morter de calç beig
- Morter de calç blanca
- ▨ Toixó

E'

E'

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT

EXCAVACIÓ: Intervenció arqueològica realitzada a la finca Boqueria 10/ Aroses 3-5 (Quil·let Vella, Barcelona) Codi MHCB: 016/06

ARQUEÒLOGA DIRECTORA: VANESA TRIAY OLIVES

PLANIFICADORA: VANESA TRIAY OLIVES

ESCALA NUMÈRICA I GRÀFICA: 1:20 Original digital

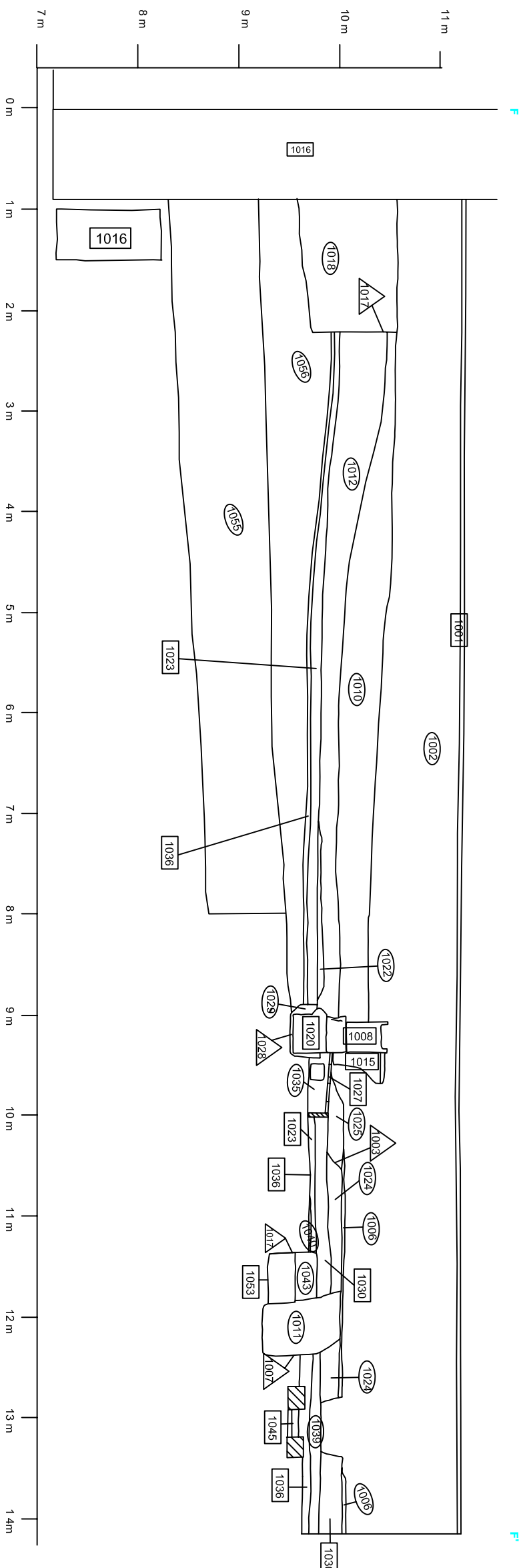

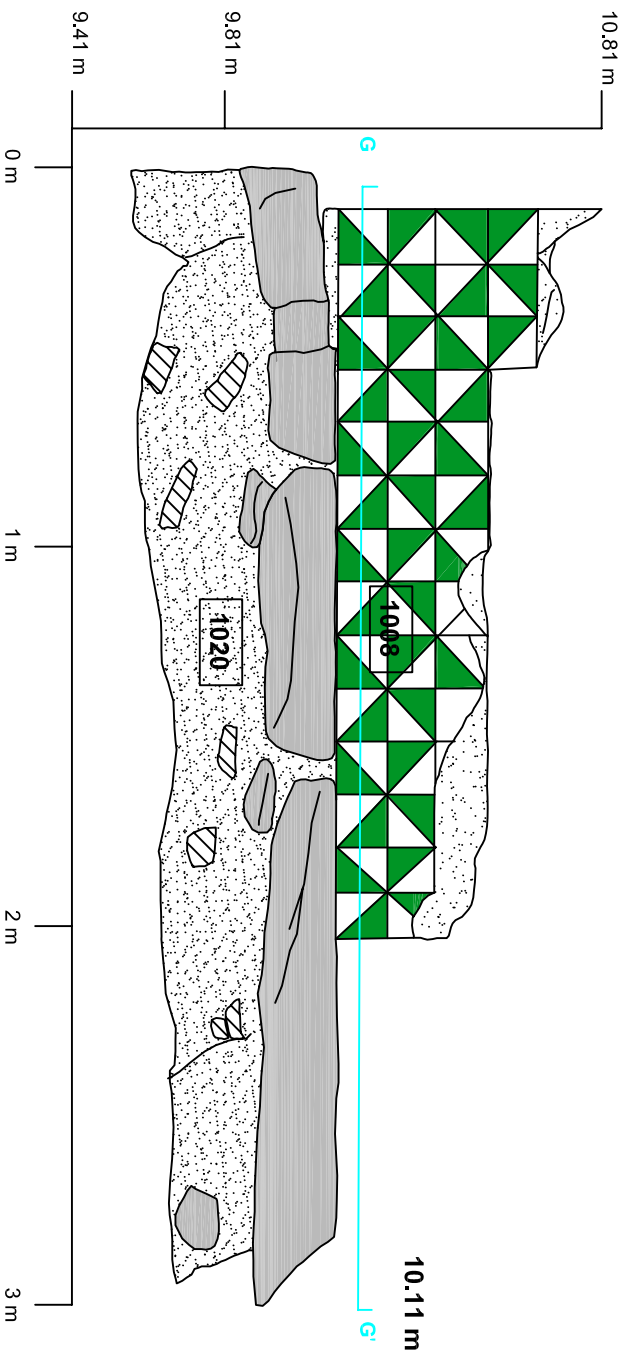
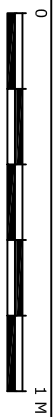
NOM:

Secció pati E-E'

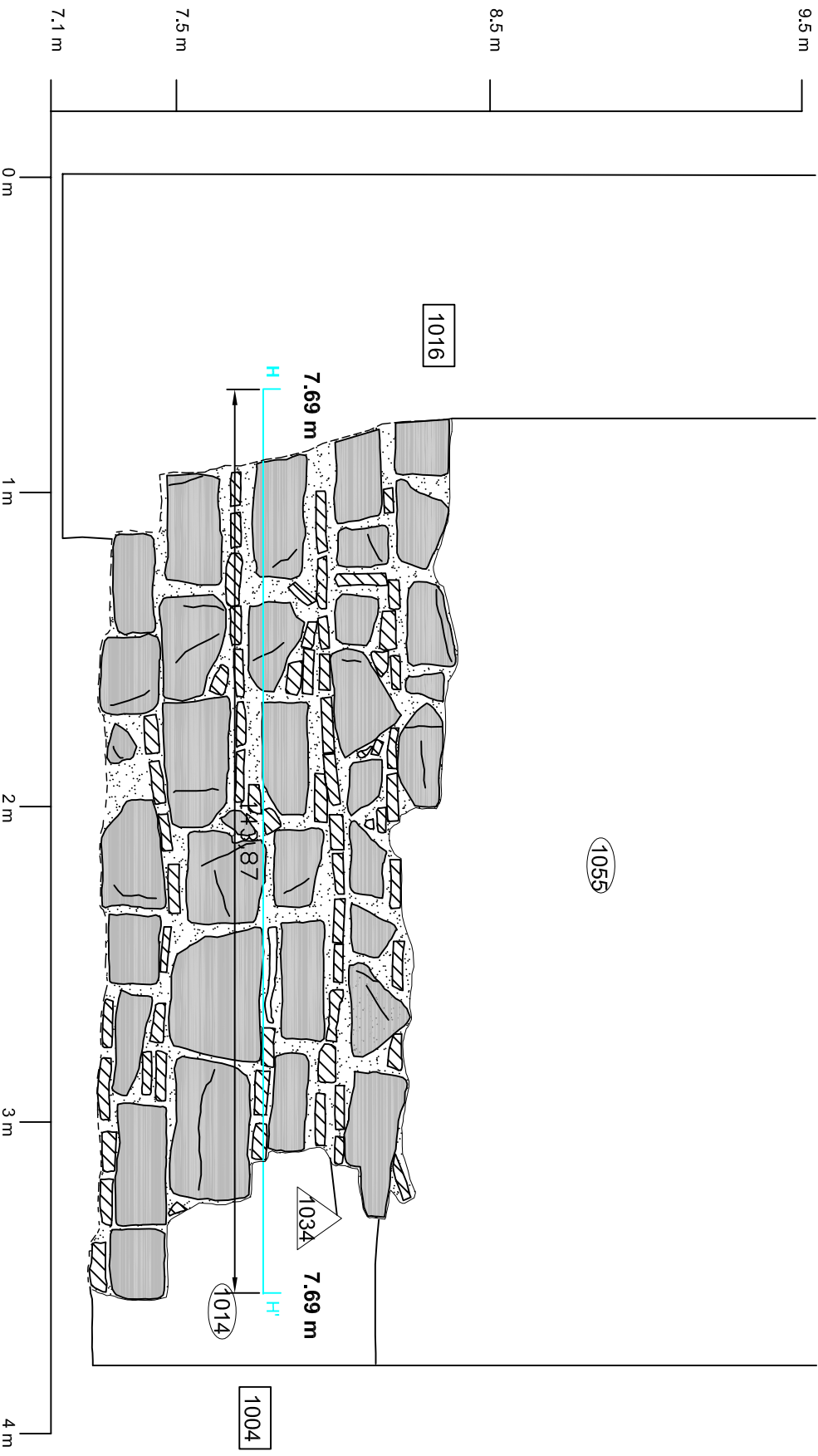
DATA: Març 2007

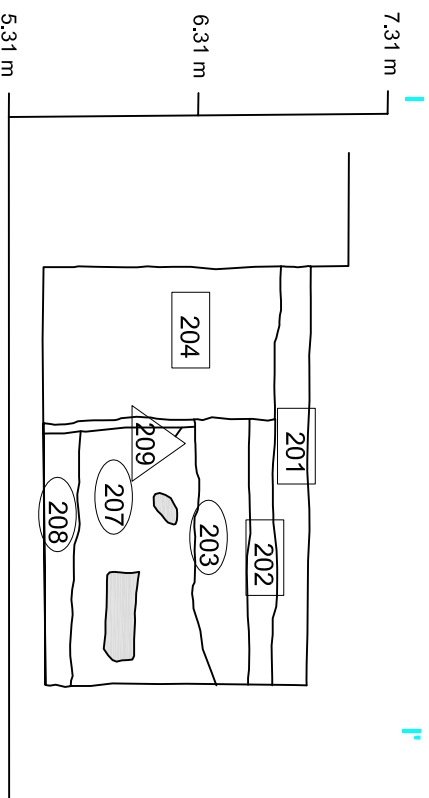
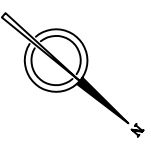
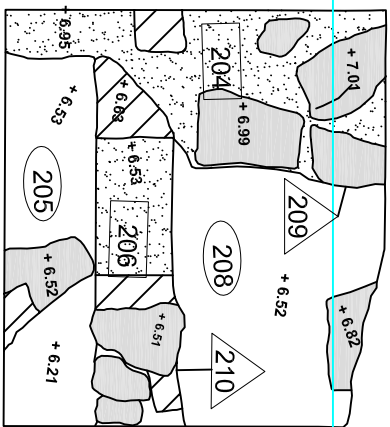
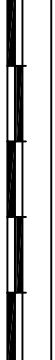
PÀG.: 14

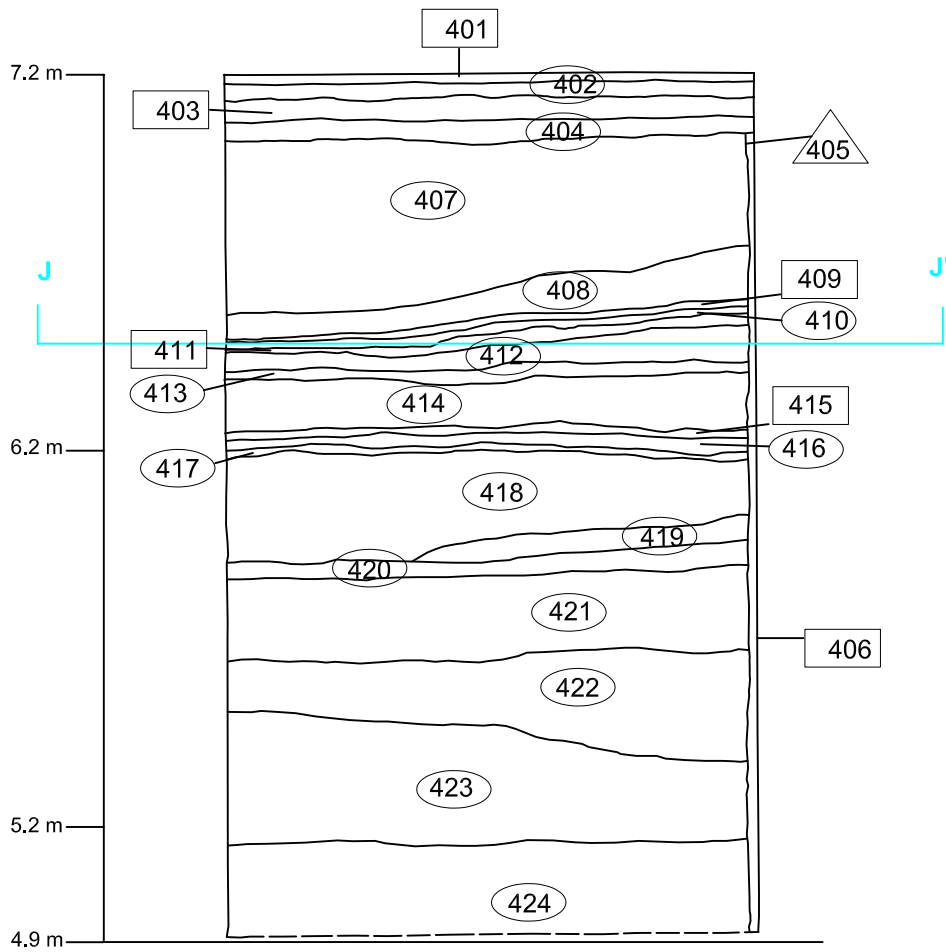

- Pedra
- Morter de calç blanca
- Morter arrodonjat
- Toko

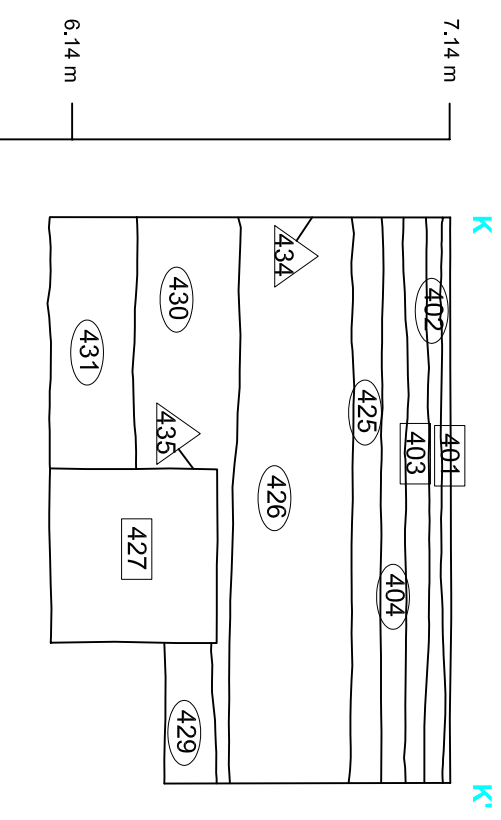
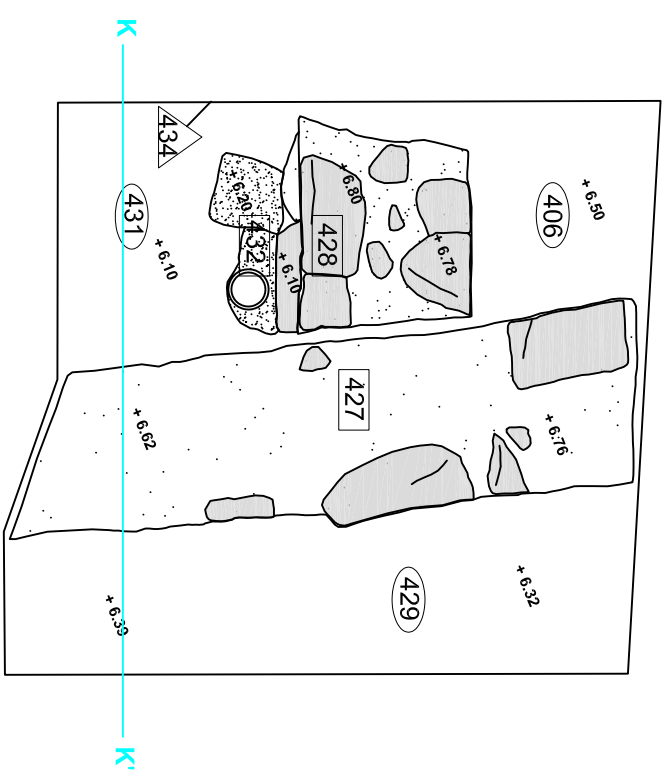
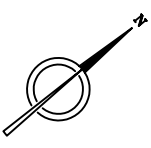

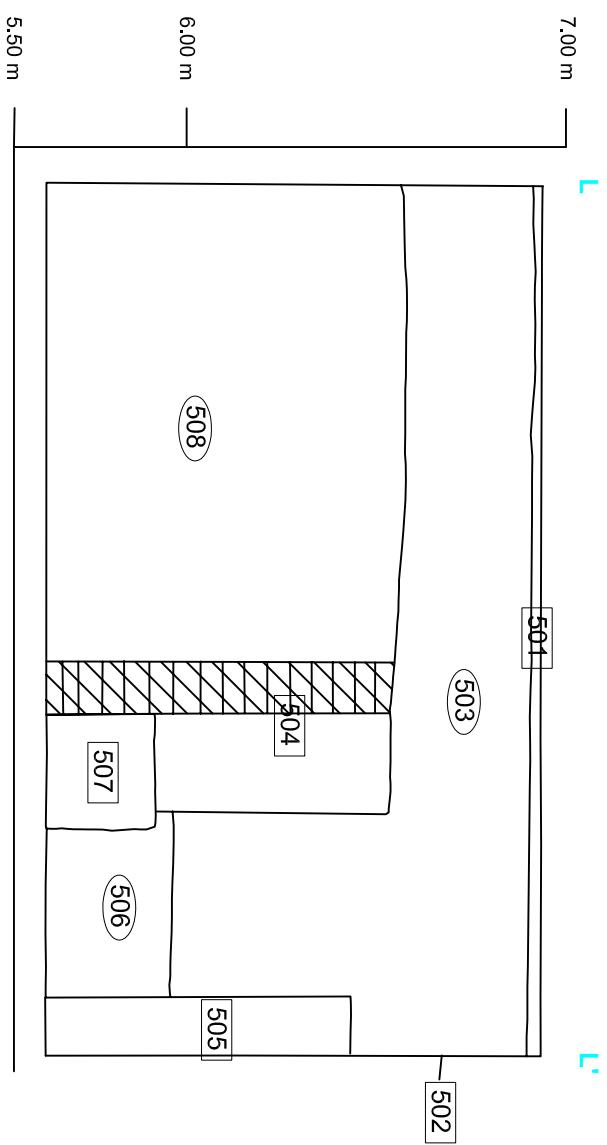
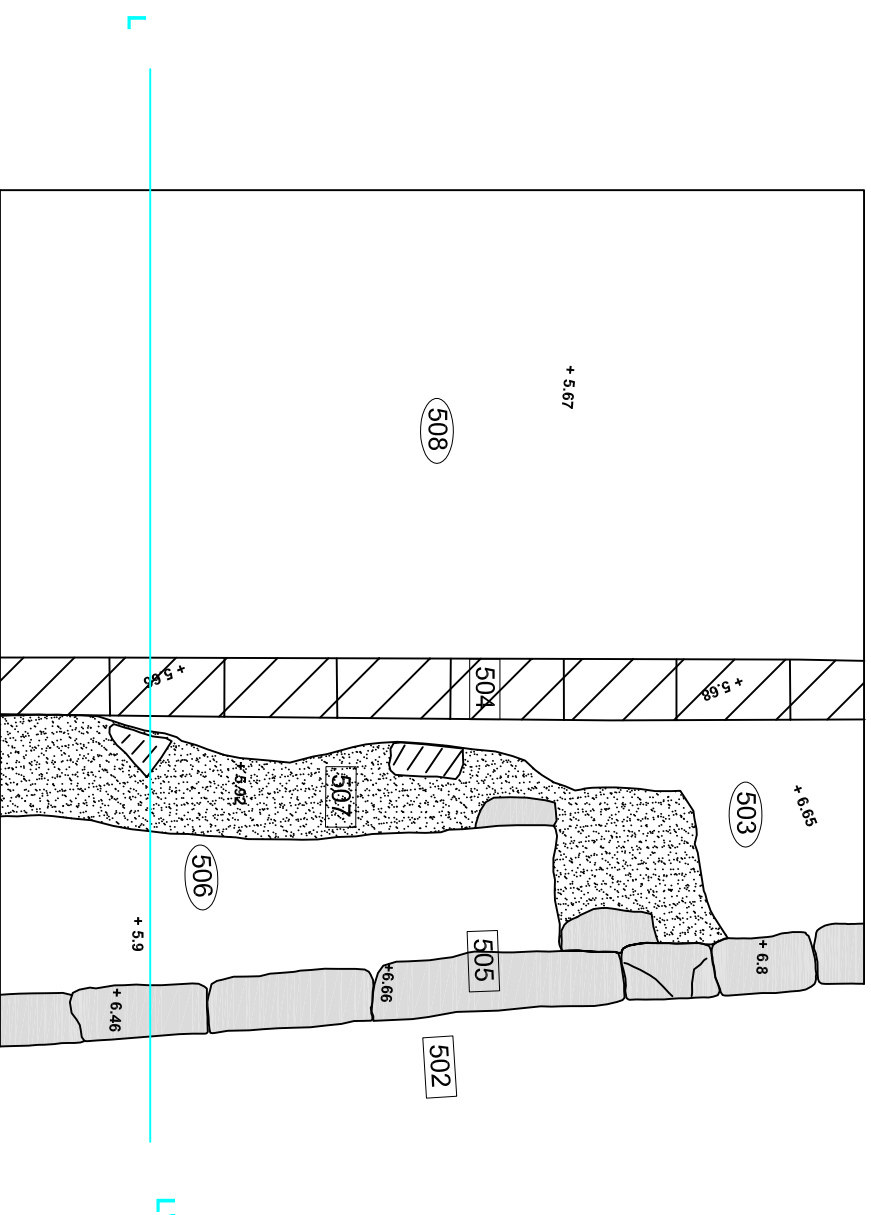
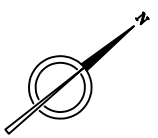
- Pedra
- Totxo
- Morter calç
blanca

Excavació: Intervenció arqueològica a la finca Boqueria 10/Aroles 3-5 (Ciutat Vella, Barcelona) Codl MHCB: 016/06	ESCALES: 1:20 Original DIN A-4 	Nº de planol: 19		
	ARQUEÒLEG: VANESA TRIAY	PLANIMETRIA: VANESA TRIAY	Nom: Secció J-J' en cala 1	Data: Març 2007

- Pedra
- Morter ataronjat
- Morter calç blanca
- Totxo

- Pedra
- Totxo
- Morter ataronjat
- Morter calç blanca

